

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Komise pro projednávání přestupků ve vybraném kraji

Matěj Holzer

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Matěj Holzer

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Jičín

Název práce

Komise pro projednávání přestupků ve vybraném kraji

Název anglicky

Commission for discussing offenses in a selected region of the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je posouzení efektivity činnosti vybraných komisí pro projednávání přestupků ve zvoleném regionu. Cílem práce je dále posouzení efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení za přestupky proti pořádku ve státní správě, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku. Cílem práce je dále zhodnocení, zda současná právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky naplňuje svůj účel ochrany společnosti proti společensky škodlivým protiprávním činům. V případě zjištěných nedostatků bude navržen efektivnější postup.

Metodika

- shromáždění a prostudování pramenů a literatury pro zpracování zadané práce s využitím metody excerptace
- roztřídění dle předem stanovených klíčových znaků a provedení obsahové analýzy právních textů jednotlivých částí
- získání podkladů pro analytickou část práce – konzultace s odborníky, rozhovory, statistická data
- vyhodnocení získaných dat metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce
- sumarizace výsledků, vlastní zjištění
- vyhodnocení, diskuze a závěr s využitím metody komparace teoretické a aplikační části práce

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

přestupkové řízení, přestupkové právo, přestupkové komise, správní právo trestní, přestupky, komise pro projednávání přestupků

Doporučené zdroje informací

- BOHADLO, David. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2018. XXI, 674 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-052-6.
- BRÁZDA, Jan. Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně: praktická příručka. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2017. 270 stran. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-664-4.
- JEMELKA, Luboš. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. XXII, 1028 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.
- KOČÍ, Roman. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů: podle právního stavu k 1.7.2017. Vydání první. Praha: Leges, 2017. 269 stran. Glosátor. ISBN 978-80-7502-207-3.
- KUČEROVÁ, Helena. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. 960 stran. Komentátor. ISBN 978-80-7502-383-4.
- MÁRTON, Michal a GONSIOROVÁ, Barbora. Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi. Vydání první. Praha: Leges, 2017. 272 stran. Praktik. ISBN 978-80-7502-200-4.
- ONDRUŠOVÁ, Marta. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Vydání první. Praha: Leges, 2017. 773 stran. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7.
- STRAKOŠ, J., KROUPOVÁ, P. Základy správního trestání. 3. rozšířené a doplněné vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu, 2019. 124 stran. Skripta. Ediční řada: fialová. ISBN 978-80-86976-54-9.
-

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Bc. Veronika Dodamgoda Arachchige, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 7. 6. 2022

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 16. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Komise pro projednávání přestupků ve vybraném kraji" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2023

Matěj Holzer

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Bc. Veronice Dodamgoda Arachhige, Ph.D., za konzultace, cenné rady a připomínky. Děkuji rovněž všem respondentům za účast na mém výzkumu.

Komise pro projednávání přestupků ve vybraném kraji

Abstrakt

Bakalářská práce nejprve přibližuje obecnou právní úpravu přestupkového práva a následně se podrobněji věnuje přestupkovému řízení a komisi pro projednávání přestupků. Větší část práce se zabývá výzkumem, v rámci kterého autor podrobněji analyzuje data z let 2020 – 2022, vypovídající o činnosti vybraných komisí z Královehradeckého kraje, na základě kterých následně hodnotí jejich efektivitu. Výzkum se dále opírá o výstupy z dotazníkového šetření realizovaného mezi zaměstnanci zařazenými do obecního úřadu, a rovněž tak z rozhovorů se dvěma respondenty. Na jejich základě jsou dále diskutovány výhody a nevýhody přestupkové komise, její hodnocení v obecné rovině, stejně jako hodnocení stávající právní úpravy pro ukládání sankcí za přestupky.

Klíčová slova: přestupkové řízení, přestupkové právo, přestupkové komise, správní právo trestní, přestupky, komise pro projednávání přestupků

Commission for discussing offenses in a selected region of the Czech Republic

Abstract

The bachelor's thesis first provides an overview of the general legal regulation of misdemeanor law and then deals in more detail with misdemeanor proceedings and the commission for dealing with misdemeanors. The greater part of the work deals with research, in the framework of which the author analyzes in more detail the data from 2020-2022, indicating the activities of selected commissions from the Králové Hradec region, on the basis of which he subsequently evaluates their effectiveness. The research is further based on the results of a questionnaire survey conducted among interested persons, as well as from interviews with two respondents. On their basis, the advantages and disadvantages of the misdemeanor commission, its evaluation in general, as well as the evaluation of the existing legislation for the imposition of sanctions for misdemeanors are further discussed.

Keywords: offence proceedings, tort law, commissions for discussing offenses, administrative law, offences

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika.....	11
3 Teoretická východiska	14
3.1 Obecná právní úprava přestupkového práva	14
3.2 Pojem přestupek	15
3.3 Přestupkové řízení	17
3.3.1 Subjekty přestupkového řízení.....	17
3.3.2 Průběh přestupkového řízení.....	20
3.3.3 Správní trest	25
3.4 Komise pro projednávání přestupků.....	26
4 Vlastní práce	28
4.1 Komise pro projednávání přestupků v Královéhradeckém kraji.....	28
4.2 Činnost vybraných komisí.....	28
4.2.1 Protiprávní jednání řešené komisemi pro projednávání přestupků.....	29
4.2.2 Věkové složení pachatelů.....	31
4.2.3 Způsob vyřízení přestupků.....	32
4.2.4 Přehled uložených a vymožených pokut.....	34
4.2.5 Shrnutí.....	35
4.3 Dotazníkové šetření.....	36
4.3.1 Výsledky šetření.....	36
4.3.2 Shrnutí.....	43
4.4 Interview.....	44
4.4.1 Charakteristika rozhovorů.....	44
4.4.2 Výstupy rozhovorů.....	45
5 Výsledky a diskuse	48
5.1 Zodpovězení výzkumných otázek	48
5.2 Testování hypotézy.....	50
6 Závěr.....	53
7 Seznam použitých zdrojů.....	55
8 Seznam tabulek a grafů	57
8.1 Seznam tabulek.....	57
8.2 Seznam grafů.....	57

Přílohy..... 58

1 Úvod

K poslední významnější změně právní úpravy přestupkového práva došlo v roce 2016, kdy byly přijaty zákony č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, nahrazující dřívější právní úpravu zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. V rámci předkládané bakalářské práce si proto autor klade otázky, nakolik stávající právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky naplňuje svůj účel ochrany společnosti, a jaká je efektivita ukládání správních trestů v přestupkovém řízení, zejména pokud jde o přestupky proti pořádku ve státní správě, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Jedná se o zvláštní skupinu přestupků, k jejichž řešení je věcně příslušný obecní úřad, neboť dané přestupky odpovídají svým charakterem odpovědnosti obce za ochranu veřejného pořádku. Starosta obce může za účelem projednávání těchto přestupků zřídit komisi pro projednávání přestupků, která pak tyto přestupky projednává namísto obecního úřadu. Hodnocení efektivity těchto komisí si pak autor vytyčil jako stěžejní cíl této práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je posouzení efektivity činnosti vybraných komisí pro projednávání přestupků ve zvoleném regionu. Cílem práce je dále posouzení efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení za přestupky proti pořádku ve státní správě, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku. Cílem práce je dále zhodnocení, zda současná právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky naplňuje svůj účel ochrany společnosti proti společensky škodlivým protiprávním činům. V případě zjištěných nedostatků bude navržen efektivnější postup. V rámci stanovených cílů byly formulovány následující výzkumné otázky:

V1: Jaké výhody pro obec a pro občany se pojí se zřízením komise pro projednávání přestupků, a jaké naopak nevýhody?

V2: Jak hodnotí efektivitu komise pro projednávání přestupků zaměstnanci zařazení do obecního úřadu?

V3: Jsou správní tresty v přestupkovém řízení dostatečné a plní dostatečně svou funkci?

V4: Naplňuje současná právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky svůj účel ochrany společnosti proti společensky škodlivým protiprávním činům?

2.2 Metodika

Práce je členěna na dvě části, část teoretickou a část analytickou. Teoretická část práce nejprve přibližuje obecnou právní úpravu přestupkového práva a následně se podrobněji věnuje přestupkovému řízení a komisi pro projednávání přestupků. Praktická část práce se zabývá výzkumem, v rámci kterého autor podrobněji analyzuje data z let 2020 – 2022 vypovídající o činnosti vybraných komisí z Královehradeckého kraje, na základě kterých v závěru práce hodnotí jejich efektivitu. Výzkum se dále opírá o výstupy z dotazníkového šetření realizovaného mezi zaměstnanci zařazenými do obecního úřadu, a

rovněž tak z rozhovorů se dvěma respondenty – starostou obce reprezentujícího obec se zřízenou komisí, a referentkou přestupkového oddělení reprezentující obec, která nemá komisi zřízenou. Teoretická východiska řešené problematiky jsou zpracována na základě studia odborné literatury, příslušných právních předpisů a dalších souvisejících materiálů.

Statistická data vztahující se k činnosti komisí pro projednávání přestupků poskytli zástupci vybraných obcí Královehradeckého kraje oslovených v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Pro srovnání byla využita data z Jaroměře, Kostelce nad Orlicí a Broumova, a to za období let 2020 – 2022. Kritériem pro volbu těchto subjektů byla jednak omezená dostupnost relevantních dat (vycházející jak z ochoty obcí tato data bezplatně poskytnout, tak i z poměrně značné disproporce v kvalitě zpracování těchto dat), ale rovněž tak skutečnost, že dané obce jsou si relativně podobné z hlediska počtu obyvatel. Výzkum se orientoval na čtyři skupiny přestupků – přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě coby jedna skupina přestupků, a dále pak přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. To jsou přestupky, k jejichž projednávání je příslušný obecní úřad obce, a k jejichž projednávání tedy může starosta této obce zřídit komisi pro projednávání přestupků. Sledovanými znaky přitom byly počet těchto přestupků v jednotlivých obcích a jednotlivých letech, věkové složení pachatelů, počet uložených pokut a podíl vybraných a uložených pokut, jakož i způsob vyřízení oznámených přestupků komisemi těchto vybraných subjektů. S využitím metody komparace takto utříděných dat je následně hodnocena efektivita těchto komisí.

V praktické části bude dále proveden kvantitativní výzkum v podobě dotazníkového šetření. Předmětný dotazník je tvořen patnácti otázkami, které jsou zaměřeny na zjištění výhod a nevýhod spojených se zřízením komise pro projednávání přestupků, hodnocení těchto komisí i současné právní úpravy pro ukládání sankcí za přestupky. V dotazníku jsou použity jak otevřené, tak i polootevřené a uzavřené otázky. Dotazník byl vytvořen v elektronické podobě s využitím formuláře Google a distribuován pomocí elektronické pošty převážně starostům obcí Královehradeckého kraje. Z tohoto důvodu neexistuje jeho textová podoba, pro účely této práce byl nicméně vytvořen přepis, který je součástí příloh (Příloha II). Dotazník byl určen starostům, místostarostům a zastupitelům obcí, předsedům a členům přestupkových komisí, příp. pracovníkům odboru přestupků nebo jiným zaměstnancům zařazeným do obecního úřadu. Sběr odpovědí probíhal v průběhu února 2023, osloveno bylo 83 starostů obcí, přičemž vyplněných dotazníků se vrátilo 13.

Návratnost tedy činila necelých 16 %. K rozhovorům byli přizváni dva respondenti – referentka oddělení přestupků reprezentující obec, ve které komise pro projednávání přestupků nebyla zřízena, a starosta obce reprezentující obec se zřízenou komisí. V obou případech byla interview realizována v únoru roku 2023 online prostřednictvím aplikace ZOOM se záznamem. Přepisy obou rozhovorů jsou poměrně obsáhlé, proto jsou součástí příloh této práce (Příloha III). Ve snaze o maximální autentičnost nebylo do rozhovorů výrazněji zasahováno, proběhly pouze nejnútnejší korekce. Získaná primární data byla analyzována technikou otevřeného kódování, pro analýzu získaných informací bylo dále užito techniky zakotvené teorie. Oba výzkumné nástroje byly anonymní povahy a konstruovány s ohledem výše formulované výzkumné otázky.

Shromážděná a utříděná data jsou prezentována v podobě komentovaných tabulek a grafů, a s využitím metody syntézy jsou tyto výstupy v závěrečné části práce diskutovány autorem s ohledem na cíle této práce – tedy hodnocení efektivity přestupkových komisí (a to jak v obecné rovině, tak i v případě tří vybraných komisí), posouzení efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení a posouzení současné právní úpravy pro ukládání sankcí za přestupky. Autor rovněž předkládá některé návrhy pro zlepšení stávající situace, vycházející z realizovaného výzkumu.

S ohledem na sledované období si autor rovněž kladl otázku, zda, příp. jakým způsobem, se na statistice páchaných přestupků projevila pandemie viru COVID-19. Byla proto posuzována závislost četnosti páchaných přestupků ve vztahu k jednotlivým sledovaným rokům. S využitím chí kvadrát testu o nezávislosti v kontingenční tabulce byla testována hypotéza, že mezi uvedenými veličinami existuje závislost.

3 Teoretická východiska

3.1 Obecná právní úprava přestupkového práva

Obecnou úpravu přestupkového práva, a to jak hmotného, tak procesního, obsahuje zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen přestupkový zákon). Tento zákon nabyl platnosti dne 3. srpna 2016 a účinnosti od 1. července 2017, a nahrazuje dřívější právní úpravu zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, který byl kritizován odbornou i laickou veřejností (Prášková, 2017, s. 21). Přestupkový zákon, vedle vymezení základních pojmů, upravuje především podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů, ochranných opatření a podmínky pro jejich ukládání, a rovněž tak některá zvláštní pravidla pro postup správních orgánů v řízení o přestupku. Přestože je tento zákon účinný teprve pět let, byl již několikrát novelizován, přičemž nejvýznamnější dosavadní novelou je zákon č. 417/2021 Sb. (účinný od 1. února 2022), který mimo jiné zmírňuje kvalifikační požadavky na oprávněné úřední osoby. V literatuře se lze setkat s názorem, dle kterého je třeba naopak klást důraz na kvalifikovanost těchto osob (ideálně by se mělo jednat o osoby s právnickým vzděláním), a to především z toho důvodu, že nový přestupkový zákon výrazně zasahuje do svobod občanů a umožňuje relativně vysoké sankce (Brázda, 2017, s. 5-11).

Z hlediska této práce je významným právním předpisem také zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále jen zákon o některých přestupcích), který nabyl platnosti dne 3. srpna 2016 a účinnosti od 1. července 2017. Tento zákon upravuje skutkové podstaty přestupků proti některým zákonem chráněným zájmům, jakými jsou občanské soužití, majetek, veřejný pořádek, pořádek ve státní správě nebo územní samosprávě. Vedle tohoto zákona existuje více než 250 speciálních zákonů upravujících přestupky v různých oblastech veřejné správy (Kopecký, 2019, s. 251).

Neméně významnou právní úpravu představuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen správní řád), přijatý 24. září 2004 a platný od 1. ledna 2006. Tento zákon „*upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávních celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy*“ (§ 1, odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.). Správní řád v § 1 odst. 2 dále stanovuje, že tento zákon se použije, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup. Jde o tzv. zásadu

subsidiarity (podpůrného použití) správního řádu (Prášková, 2017, s. 59). To znamená, že pokud jiný zákon (tzv. zvláštní právní předpis) upravuje některý aspekt související s postupem správních orgánů v určité situaci (například lhůty) jinak, než správní řád, použije se znění tohoto zvláštního právního předpisu.

Jak vyplývá z předešlého textu, právních předpisů upravujících problematiku přestupků existuje celá řada a jejich komplexní výčet by dalece přesahoval zamýšlený rozsah této práce, proto autor uvádí pouze ty předpisy, které se z hlediska zkoumané problematiky jeví být nejzásadnější. Zmíněn by měl být ještě zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, přijatý 28. června 2017 a účinný od 1. července 2017, jehož hlavním smyslem bylo přizpůsobit úpravu ve zvláštních zákonech nové obecné úpravě v přestupkovém zákoně. Opomenut by neměl být ani ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky či usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Dva posledně jmenované předpisy sice výslovně nestanovují zásady správního trestání, nýbrž zásady soudního trestání, dle Ústavního soudu lze nicméně tyto ústavně zakotvené principy, vztahující se na trestání soudní, uplatnit i v případě přestupkového řízení (Kopecký, 2019, s. 240–241). Opomenut by neměl být ani zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), účinný od 12. listopadu 2000. Tento zákon upravuje postavení, orgány a působnost obcí, tedy i komise pro projednávání přestupků (je-li zřízena) coby zvláštního orgánu obce.

3.2 Pojem přestupek

Pojem přestupek je vymezen přestupkovým zákonem, konkrétně v jeho druhé části, jako „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“ (§ 5 zákona č. 250/2016 Sb.). Pod pojem přestupek lze zařadit i jednání, která byla dle dřívější právní úpravy definována jako tzv. správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob (Kočí, 2017, s. 23).

Současná právní úprava přestupku vychází z jeho materiálně-formálního pojetí (Strakoš a Kroupová, 2017, s. 24). To znamená, že aby nějaké jednání mohlo být

kvalifikováno jako přestupek, musí toto jednání splňovat všechny materiální a formální znaky obsažené v zákoně. Nebo naopak, chybí-li jeden z těchto znaků, pak se nejedná o přestupek (Kocí, 2017, s. 22).

Materiálním znakem přestupku je společenská škodlivost jednání. Společenskou škodlivost lze chápat jako porušení, případně ohrožení zájmu, který je chráněn zákonem. Formální znaky přestupku lze dále členit na obecné a typové, přičemž obecnými znaky jsou protiprávnost, výslovné označení za přestupek a obecné znaky požadované na pachatele. Mezi typové formální znaky přestupku (nebo též znaky skutkové podstaty) řadíme objekt přestupku, objektivní stránku, subjekt nebo pachatele přestupku a subjektivní stránku přestupku (Kopecký, 2019, s. 262).

V případě protiprávnosti platí, že *„přestupkem může být pouze protiprávní čin. Chybí-li znak protiprávnosti, nelze odpovědnost za přestupek vyvozovat, protože se pak jedná o dovolené jednání, které ačkoli se svými znaky podobá přestupku, nenaplnuje skutkovou podstatu přestupku a ani není nebezpečné pro společnost. Přestupkem proto nemůže být jednání, které formálně přestupku odpovídá, ale není dána jeho protiprávnost“* (Bohadlo, 2018, s. 43). Výslovné označení za přestupek vyplývá přímo ze zákonné definice přestupku. Obecné znaky požadované na pachatele přestupku určují, zda fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba mohou být pachatelem. V případě fyzické osoby musí být splněna dvě základní kritéria – jednak musí tato osoba dosáhnout určitého věku, a jednak musí být v době spáchání přestupku přičetná (Jemelka a Vetešník, 2017, s. 54).

Objekt přestupku lze charakterizovat jako konkrétní společenský zájem chráněný zákonem, tedy zájem, proti němuž protiprávní jednání míří. Právní teorie hovoří o třech druzích objektu – o obecném, druhovém a individuálním (Strakoš a Kroupová, 2017, s. 25-26). Objektivní stránka je představovaná třemi složkami – jednáním, následkem a příčinnou souvislostí. Aby bylo možno hovořit o naplnění objektivní stránky přestupku, musí mezi jednáním (kterým ale nemusí být pouze konání, nýbrž i opomenutí) a následkem existovat příčinný vztah značící, že jednáním byl vyvolán následek (Kučerová a Hrozinková, 2017, s. 95). Subjektem neboli pachatelem přestupku je fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, splňující podmínky přestupkové způsobilosti (Kopecký, 2019, s. 266-267). Subjektivní stránka je pak znakem pouze u přestupků fyzických osob, jejichž odpovědnost je založena na principu zavinění (Kopecký, 2019, s. 267).

3.3 Přestupkové řízení

Přestupkové řízení je zvláštním druhem správního řízení, které je definováno správním řádem následovně: „*Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá*“ (§ 9 zákona č. 500/2004 Sb.). Cílem tohoto řízení je tedy posouzení viny obviněného, a v případě prokázání viny mu uložit správní trest. Důležitou částí celého řízení je rovněž vhodné odškodnění poškozené osoby, která v celé věci figuruje. Nebo obecněji, jde v podstatě o veřejnoprávní řízení za účelem ochrany hodnot a zájmů společnosti (Prášková, 2017, s. 276-280).

Přestupkové řízení jako takové upravuje přestupkový zákon (konkrétně část třetí) a správní řád, a další zvláštní předpisy, které jsou speciální jak ve vztahu ke správnímu řádu, tak k přestupkovému zákonu. Některé další aspekty tohoto řízení jsou rozebrány v následujících kapitolách.

3.3.1 Subjekty přestupkového řízení

Subjekty řízení neboli procesní subjekty patří mezi základní pojmové prvky správního práva. Lze je definovat jako „*nositele procesních práv a povinností, kteří mají vliv na průběh a výsledek správního řízení*“ (Kopecký, 2019, s. 343). V přestupkovém řízení jsou hlavními subjekty na jedné straně správní orgán, který v rámci své pravomoci řízení vede a rozhoduje o vině a trestu, na straně druhé pak účastníci řízení, o jejichž právech a povinnostech je v rámci daného řízení rozhodováno, případně další osoby, které nejsou účastníky řízení, ale mají přestupkovým zákonem přiznána určitá procesní práva a povinnosti.

Správní orgán, jakožto jeden z hlavních subjektů přestupkového řízení, vede řízení o přestupku. Určení věcné příslušnosti je věnován § 60 přestupkového zákona, kde je odst. 1 stanoveno, že „*nestanoví-li zákon jinak, je správním orgánem příslušným k řízení obecní úřad obce s rozšířenou působností*“ (zákon č. 250/2016 Sb.), a odst. 2 jmenuje přestupky, k řízení o nichž je příslušný obecní úřad. Těmi jsou přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje; přestupky

proti pořádku v územní samosprávě; přestupky proti veřejnému pořádku; přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Důvodová zpráva k tomuto zákonu (s. 179) uvádí, že obecní úřady jsou věcně příslušné k projednávání těchto výslovně vyjmenovaných přestupků z důvodu jejich charakteru, který odpovídá odpovědnosti obce za ochranu veřejného pořádku dle § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. V mnoha případech bývá tato příslušnost stanovena zvláštním zákonem. Vedle obecních a krajských úřadů je tak věcně příslušná i řada ústředních, regionálních a místních správních úřadů, jakými jsou například krajské hygienické stanice, Česká obchodní inspekce, celní nebo katastrální úřady (Prášková, 2017, s. 283).

Přestupkový zákon rovněž říká: „*Starosta může zřizovat jako zvláštní orgány obce komise pro projednávání přestupků (dále jen komise). Komise může projednávat přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku a přestupky, o kterých to stanoví jiný zákon*“ (odst. 1 § 61 zákona č. 250/2016 Sb.). Právě tato komise a jmenované přestupky jsou předmětem této bakalářské práce a je jim věnován prostor v následujících kapitolách.

Účastníci přestupkového řízení jsou taxativně vymezeni § 68 přestupkového zákona, a jsou jimi obviněný; poškozený (v té části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení); vlastník věci, která může být nebo byla zabráná, a to v té části řízení, která se týká zabrání věci nebo náhradní hodnoty (zákon č. 250/2016 Sb.).

„*Podezřelý z přestupku se stává obviněným, jakmile vůči němu správní orgán učiní první úkon v řízení*“, stanoví dále přestupkový zákon (odst. 1 § 69 zákona č. 250/2016 Sb.), přičemž prvním úkonem je myšleno doručení oznámení o zahájení řízení nebo ústní vyhlášení takového oznámení ve smyslu odst. 2 § 78 téhož zákona. Obviněný má v řízení specifické postavení: „*Specifika postavení obviněného ve srovnání s obecným postavením účastníka správního řízení vyplývají z toho, že se v řízení rozhoduje o vině a trestu za spáchaný přestupek*“ (Prášková, 2017, s. 299). To mimo jiné znamená, že kromě obecných práv účastníka řízení vyplývajících ze správního řádu (jakými je např. právo nahlížet do spisu dle § 38, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy a právo vyjádřit v řízení své stanovisko dle odst. 1 a 2 § 36 aj.) má obviněný také jistá specifická práva, která lze

souhrnně podřadit pod pojem práva na obhajobu. Těmi nejvýznamnějšími jsou právo být neprodleně a v jazyce, kterému rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění a být poučen o svých právech; právo být přítomen při projednání věci; právo na přiměřený čas k přípravě obhajoby a právo hájit se osobně nebo prostřednictvím zvoleného obhájce (pokud obviněný nemá prostředky na zaplacení obhájce, bude mu poskytnut bezplatně, vyžadují-li to zájmy spravedlnosti); právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou obviněnému kladeny za vinu a k důkazům o nich; právo uplatňovat skutečnosti a navrhopvat důkazy na svoji obhajobu, jakož i právo vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek jako svědků proti sobě; právo na bezplatnou pomoc tlumočnicka, jestliže nerozumí jazyku, ve kterém se řízení vede nebo tímto jazykem nemluví; právo být považován za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem, včetně práva neobviňovat sám sebe (Strakoš, 2022, s. 175-176).

Poškozeným je ve smyslu odst. 2 § 70 přestupkového zákona myšlena fyzická či právnická osoba, které byla spácháním přestupku způsobena majetková újma nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku obohatil, a to za předpokladu, že uplatní svůj nárok. Nárok lze uplatnit nejpozději při prvním ústním jednání nebo ve lhůtě stanovené správním orgánem, nekoná-li se ústní jednání (zákon č. 250/2016 Sb.). To znamená, že poškozený se automaticky nestává účastníkem řízení pouze tím, že mu v důsledku spáchaného přestupku vznikla škoda, ale až v momentě uplatnění nároku v přestupkovém řízení. Jak vyplývá z dříve citovaného § 68 přestupkového zákona, poškozený se stává účastníkem řízení jen v té části řízení, v níž se rozhoduje o jeho nároku. Není tedy univerzálním účastníkem, jeho účastenství je omezeno povahou a rozsahem jeho práv, o kterých se v řízení jedná (Prášková, 2017, s. 314). Vedle podmínky včasného uplatnění nároku v přestupkovém řízení je nutno zmínit i podmínku druhou, a sice že o témže nároku nebylo již rozhodnuto v občanskoprávním nebo jiném řízení nebo takové řízení neprobíhá. Zákonodárce se tímto opatřením snaží zabránit situacím, kdy by se o jedné věci rozhodovalo ve dvou různých řízeních (Strakoš, 2022, s. 178).

Postavení vlastníka věci, která může být zabráná, na rozdíl od obviněného či poškozeného podrobněji přestupkovým zákonem upraveno není. Pouze zde § 68 hovoří o jeho účastenství pro tu část řízení, která se týká zabrání věci nebo náhradní hodnoty, a § 96 mu přiznává právo odvolat se proti výroku o zabrání věci nebo náhradní hodnoty (zákon č. 250/2016 Sb.). Samotné zabrání věci je pak upraveno v hmotněprávní části přestupkového

zákona a má charakter ochranného opatření (Jemelka a Vetešník, 2017, s. 588). V některých případech lze zabránit věci nebo náhradní hodnoty uložit i mimo přestupkové řízení, například jde-li o osobu, s níž nelze vést přestupkové řízení, ale je třeba danou věc či hodnotu odejmout (Strakoš, 2022, s. 179).

V rámci přestupkového řízení mohou vystupovat i další subjekty. Jedná se o osoby, které nemají právní status účastníka řízení, přesto mohou vystupovat během projednávání přestupku a uplatňovat určitá práva, jejichž výčet je taxativně stanoven zákonem. Mezi tyto osoby lze řadit osoby přímo postižené spácháním přestupku, zákonné zástupce a opatrovníky mladistvých nebo orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Vymezení osoby přímo postižené spácháním přestupku lze dohledat v důvodové zprávě k návrhu přestupkového zákona, dle které jde o „osobu, jejíž práva nebo oprávněné zájmy byly přímo dotčeny jednáním nebo opomenutím, kterým byla naplněna skutková podstata přestupku“ (2015, s. 188). Úprava jejich postavení vyplývá z existence přestupků, u nichž je zahájení řízení nebo pokračování v něm možné jen s jejím souhlasem. V případě, kdy tento souhlas poskytne, má v řízení procesní práva stanovené v § 71 přestupkového zákona a dále v odst. 3 § 82 a v odst. 1 §97 téhož zákona. Oproti tomu je poškozený účastníkem řízení, nikoli však automaticky, ale za podmínek popsanych dříve v této práci. „Je logické, že v mnoha případech bude postavení poškozeného a přímo postiženého splývat“ (Strakoš, 2022, s. 180).

Zákonný zástupce, opatrovník nebo orgán sociálně-právní ochrany dětí jsou osoby zúčastněné na řízení o přestupku (nikoli jeho účastníky ve smyslu zákona o přestupcích) v situacích, kdy je obviněným mladistvý. Tyto osoby mají určitá procesní práva, která jsou taxativně stanovena v § 72 přestupkového zákona. Platí přitom, že svá práva v řízení mohou tyto osoby uplatňovat pouze ve prospěch mladistvého. Je-li tato podmínka splněna, může se tak stát i proti jeho vůli (Strakoš, 2022, s. 180).

3.3.2 Průběh přestupkového řízení

Na počátku každého postupu správního orgánu projednávajícího přestupky je nejdříve zjištění či oznámení podezření ze spáchání přestupku, přičemž platí, že oznámení o podezření ze spáchání přestupku může podat kdokoli. „Správní orgán je povinen přijímat podněty, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední. Pokud o to ten, kdo podal

podnět, požádá, je správní orgán povinen sdělit mu ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu“ (§ 42 zákona č. 500/2004 Sb.). V případě, kdy je oznamovatelem policejní orgán, vztahuje se na něj ještě další úprava dle § 74 přestupkového zákona, který v případě některých, tímto paragrafem taxativně stanovených přestupků, ukládá povinnost provést nezbytná šetření o podezřelém a dalších důkazních prostředcích (zákon č. 250/2016 Sb.). V tomto případě se jedná o projev jedné ze základních zásad činnosti veřejné správy, dle které spolu správní orgány v zájmu dobré správy spolupracují (Jemelka a Vetešník, 2017, s. 574).

Poté, co správní orgán obdrží oznámení, rozhoduje o dalším postupu. Nejprve je nutno rozhodnout, zda je správní orgán příslušný danou věc řešit, či zda bude předána příslušnému orgánu. Taková situace může nastat například v případě, kdy okolnosti nasvědčují, že protiprávní jednání může být trestným činem (tehdy bude věc předána orgánu činnému v trestním řízení) nebo když se jedná o skutek zákonodárce, který požádal o projednání svého skutku příslušným orgánem Poslanecké sněmovny nebo Senátu. (Strakoš, 2022, s. 187). Přestupkový zákon připouští předání věci nejen před samotným zahájením řízení o přestupku, ale i v jeho průběhu (odst. 1 § 64 zákona č. 250/2016 Sb.).

V situaci, kdy nedojde k předání či postoupení věci, zkoumá správní orgán, zda neexistuje důvod pro odložení věci dle § 76 přestupkového zákona. Nejčastěji se jedná o situace, kdy došlé oznámení neodůvodňuje zahájení o přestupku, odpovědnost za přestupek zanikla nebo nebyla do 60 dnů zjištěna totožnost podezřelého (Strakoš, 2022, s. 188), nicméně zákon hovoří i o dalších důvodech, například kdy podezřelý požívá imunitu nebo zemře (§ 76 zákona č. 250/2016 Sb.).

Pro účely zvažování svého postupu, ať půjde např. o odložení věci nebo zejména o zahájení řízení, může správní orgán potřebovat zjistit další informace, které z jeho vlastních zjištění, znalostí nebo došlého oznámení o přestupku nevyplývají. K prověření oznámení o přestupku nebo vlastních zjištění, která mohou být důvodem k zahájení řízení, si proto může správní orgán opatřovat nezbytná vysvětlení dle § 137 správního řádu, typicky na základě předvolání k podání vysvětlení. Podat vysvětlení musí každý, výjimkou jsou případy, kdy by předvolaný mohl způsobit stíhání pro trestný čin či přestupek sobě nebo osobě blízké (Strakoš, 2022, s. 189).

Již bylo uvedeno, že správní orgán je povinen zahájit přestupkové řízení o každém přestupku, o kterém se dozví. „*Je třeba zdůraznit, že pokud správní orgán dospěje k závěru, že má být přestupek projednán, musí řízení zahájit, není zde prostor pro správní úvahu*“ (Fiala, 2021, s. 169).

Je nicméně nutné zkoumat překážky řízení. Jde zejména o překážku vedení řízení o téže věci v přestupkovém či trestním řízení nebo o překážku věci již rozhodnuté. Jinými slovy, nelze zahájit přestupkové řízení ve věci, kde už bylo řízení jednou zahájeno, či ve věci, ve které již bylo v jiném řízení rozhodnuto. Tyto překážky upravuje § 77 přestupkového zákona a § 48 správního řádu.

Všechny přestupky se projednávají z moci úřední, k projednání některých je nicméně nutný souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku (viz předešlá kapitola, viz § 79 zákona č. 250/2016 Sb.). Samotné zahájení řízení je obecně upraveno v § 46 a § 47 správního řádu speciálně pak v § 78 přestupkového zákona. Ten mimo jiné stanovuje, že „*řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení. O ústním vyhlášení oznámení o zahájení řízení vydá správní orgán účastníkům řízení na požádání potvrzení. Společné řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení všem podezřelým z přestupku*“ (odst. 2 § 78 zákona č. 250/2016 Sb.). Téže část zákona dále říká, že v oznámení je nutno přesným a nezaměnitelným způsobem popsat skutek (a rovněž tak místo, čas a způsob spáchání přestupku), o němž má být rozhodováno, a jeho předběžná kvalifikace. Součástí oznámení o zahájení řízení o přestupku bude také poučení o procesních právech obviněného, a je-li toto oznámení spojeno s předvoláním k ústnímu jednání, obsahuje i poučení o následcích nedostavení se k řízení (Strakoš, 2022, s. 191). Odst. 4 § 78 přestupkového zákona také stanoví, že dojde-li v průběhu řízení ke změně právní kvalifikace skutku nebo je-li řízení rozšířeno o další skutek, postupuje se obdobně, jako v případě oznámení o zahájení řízení (zákon č. 250/2016 Sb.).

Přestupkové řízení je možno členit na zkrácené a nezkrácené. V případě zkráceného řízení se rozhoduje buď příkazem na místě, nebo příkazem. V případě projednání přestupku příkazem na místě, je tímto aktem řízení zahájeno a současně rozhodnuto, čímž je řízení zároveň pravomocně ukončeno. V situacích, kdy je přestupek řešen příkazem, je vydáním tohoto příkazu řízení zahájeno a následně ukončeno, nepodá-li obviněný proti rozhodnutí odpor. V případě podání odporu obviněným pokračuje řízení ve stejném

režimu, jako v případě řízení nezkráceného. Prostor v této kapitole bude dále věnován zejména řízení nezkrácenému, které je zahájeno oznámením o zahájení řízení, a dále lze nařídit ústní jednání o přestupku, provádí se dokazování, obviněnému musí být poskytnut prostor k vyjádření se, a následně je vydáno rozhodnutí o přestupku (Strakoš, 2022, s. 194).

Obecné úpravě ústního jednání je věnován § 49 správního řádu, zvláštní úpravě pak § 80 přestupkového zákona. „*Ústní jednání správní orgán nařídí v případech, kdy to stanoví zákon, a dále tehdy, jestliže je to ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků nezbytné*“ (odst. 1 § 49 zákona č. 500/2004 Sb.). V § 80 přestupkového zákona jsou stanoveny případy pro obligatorní nařízení ústního jednání. Jedná se o situace, kdy o to požádá obviněný (je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv) nebo poškozený (je-li to nutné k rozhodnutí o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení) nebo kdy je obviněným mladistvý (zákon č. 250/2016 Sb.). Jinými slovy, správní orgán ústní jednání nařídit může, nicméně v obecné rovině takovou povinnost nemá, vyjma případů uvedených výše. O možnosti obviněného, případně poškozeného, požádat o nařízení ústního jednání, musí být tito řádně poučeni, v opačném případě by mohlo být kráceno jejich právo (Mártor a Gonsiorová, 2017, s. 208). Ústní jednání by mohlo být konáno bez účasti obviněného za předpokladu, že s konáním ústního jednání bez jeho přítomnosti souhlasí, nebo v případě, že se na základě předvolání k ústnímu jednání nedostaví bez řádné omluvy. Náležitost omluvy posoudí správní orgán, který by tuto věc měl vysvětlit v odůvodnění rozhodnutí nebo zastavení řízení (Mates, 2017, s. 156).

Pokud jde o dokazování, to se řídí obecnou úpravou správního řádu, kdy přestupkový zákon obsahuje pouze dílčí úpravu. Správní řád přináší výčet důkazních prostředků, jmenovitě hovoří o důkazu listinou (§ 53), důkazu ohledáním (§ 54), důkazu svědeckou výpovědí (§ 55) a důkazu znaleckým posudkem (§ 56). Přestupkový zákon pak v odst. 1 a 2 § 82 speciálně upravuje výslech obviněného coby důkazní prostředek, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv. Výslech svědka, který je osobou mladší 15 let, správní orgán provádí pouze v nezbytných případech (Bohadlo, 2018, s. 274). Při rozhodování může správní orgán posuzovat i další důkazy, zejména jde-li o skutečnosti známé mu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů či skutečnosti obecně známé. Dále se může jednat např. o fotografie, mapy, nahrávky, záznamy elektronické komunikace apod. Po skončení dokazování, resp. před vydáním rozhodnutí, má obviněný právo seznámit se s veškerými podklady pro vydání rozhodnutí a vyjádřit se k nim (Strakoš, 2022, s. 196).

Řízení o přestupku může být ukončeno dvěma způsoby, a to buď zastavením řízení, nebo rozhodnutím o vině obviněného. Důvody pro zastavení řízení konkrétně upravuje § 86 přestupkového zákona. Jedná se například o situace, kdy se předmětný skutek nestal nebo není přestupkem, skutek nespáchal obviněný, obviněný požívá imunitu, nebyl v době spáchání přestupku příčetný apod. (§ 86 zákona č. 250/2016 Sb.). Rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným, je meritorním rozhodnutím ve smyslu § 67 odst. 1 správního řádu, jehož náležitosti nad rámec správního řádu jsou upraveny v § 93 přestupkového zákona. Obecné náležitosti rozhodnutí upravuje § 68 správního řádu, dle kterého musí být strukturováno do výrokové části, odůvodnění a poučení.

Pokud jde o výrokovou část, zásadní je zásadní je dostatečně určitý popis skutku, místo a čas spáchání a jeho právní kvalifikace, včetně výroku o vyslovení viny a formy zavinění. Vedle speciální úpravy je třeba věnovat pozornost i té obecné, obsažené ve správním řádu. Například musí správní orgán ve výroku řádně odkazovat na všechna ustanovení právních předpisů, a zvláště tam, kde jsou jednotlivá ustanovení ve složité a vzájemně propojené struktuře obsažené i v několika různých předpisech, která ve vzájemném propojení odpovídají skutkové podstatě, k jejímuž naplnění došlo. Přestupkový zákon neupravuje žádné speciální náležitosti odůvodnění, vycházet je tak třeba především ze znění správního řádu (Jemelka a kol., 2019, s. 373), dle kterého se v odůvodnění „*vedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí*“ (odst. 3 § 68 zákona č. 500/2004 Sb.). V poučení pak musí být uvedeno, zda je možné proti výroku podat odvolání a příp. v jaké lhůtě, který správní orgán o odvolání rozhoduje a k jakému správnímu orgánu je třeba odvolání podat (Strakoš, 2022, s. 215).

Lhůta pro vydání rozhodnutí je určena obecně odst. 1 a 3 § 71 správního řádu. Podle tohoto ustanovení je správní orgán povinen rozhodnout bez zbytečného odkladu, v případě, že nelze rozhodnout bezodkladně, vydá rozhodnutí do 30 dnů od zahájení řízení, avšak v případě rozhodování v přestupkovém řízení bude užito speciální úpravy podle § 91 přestupkového zákona, podle které v případě, že nelze rozhodnout bezodkladně, bude rozhodnuto do 60 dnů ode dne zahájení řízení, přičemž se jedná o pořádkovou lhůtu (nedodržení nevede k nezákonnosti rozhodnutí). Tato lhůta se prodlužuje o 30 dnů v případě nařízení ústního jednání nebo provádění místního šetření apod., případně pokud

dochází k vyhotovení znaleckého posudku nebo doručení do ciziny. Pakliže by nebylo rozhodnutí ve lhůtě vydáno, lze se domáhat jeho vydání žalobou na nečinnost (Jemelka a Vetešník, 2017, s. 853-857).

3.3.3 Správní trest

Vymezení jednotlivých druhů správních trestů obsahuje přestupkový zákon. Primárním účelem správního trestu je chránit veřejný řád, jednotlivce a jejich hodnoty (Bohadlo, 2018, s. 245). Tresty by měly mít jak represivní, tak i preventivní funkci, ale rovněž tak funkci výchovnou. Lze tedy říci, že správní trest by měl působit nejen na pachatele přestupku, ale i na společnost jako celek. Přestupkový zákon rozlišuje následující správní tresty, které je možné za přestupek uložit: napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty, zveřejnění rozhodnutí o přestupku (§ 35 zákona č. 250/2016 Sb.).

Napomenutí je druhem správního trestu, který lze považovat za nejmírnější. Nejčastěji se ukládá u přestupků, které mají minimální společenskou škodlivost. V praxi se ukládá tím způsobem, že správní orgán poučí pachatele, jakého protiprávního jednání se dopustil a co mu za toto jednání hrozí (např. uložení pokuty a její výše) a následně uloží napomenutí, čímž přestupek uzavře. Napomenutí se nejčastěji sděluje ústně, možná je rovněž písemná podoba (Brázda, 2017, s. 92-93).

Pokuta je zřejmě nejčastějším druhem trestu, který je v přestupkovém řízení ukládán. Ustanovení § 46 přestupkového zákona stanoví, že pokutu lze uložit ve výši stanovené zákonem (není-li tato výše stanovena, lze uložit pokutu nepřesahující částku 1000 Kč) a je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, není-li správním orgánem stanovena lhůta jiná (zákon č. 250/2016 Sb.). Jedná se tedy o zásah do majetkových poměrů obviněného, přičemž nejde o náhradu škody, nýbrž o represivní a preventivní působení (Jemelka a Vetešník, 2017, s. 409).

Zákaz činnosti je označován za jeden z nejzávažnějších správních trestů, jaký může být pachateli přestupku uložen. Podstatou tohoto trestu je, že pachatel přestupku nemůže po dobu stanovenou správním orgánem vykonávat činnost, ke které je potřeba oprávnění státním orgánem nebo činnost, která je ze strany pachatele vykonávána v pracovním či obdobném poměru (Jemelka s Vetešníkem, 2017, s. 412).

Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty je upraveno § 48 přestupkového zákona, který stanoví, že tento trest lze uložit jen v případě věci, která byla ke spáchání přestupku užita či určena, v souvislosti s přestupkem získána, a zároveň jde-li o věc náležející pachateli, přičemž vlastníkem propadlé věci se stává stát (zákon č. 250/2016 Sb.). Ustanovení § 49 téhož zákona hovoří dále o trestu propadnutí náhradní hodnoty, ke kterému může být přistoupeno v případě, kdy pachatel přestupku před uložením propadnutí věci tuto věc zničí, poškodí či jinak znehodnotí. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku je upraveno § 50 přestupkového zákona, který mimo jiné říká, že tento druh trestu lze uložit pouze právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě (zákon č. 250/2016 Sb.).

Správní orgán má možnost tyto tresty uložit samostatně nebo je kombinovat. Příkladem může být například zákaz činnosti kombinovaný s pokutou. Výjimkou je kombinace napomenutí a pokuty, kterou není možné pachateli uložit (Jemelka a Vetešník, 2017).

Pro úplnost je nutno na tomto místě zdůraznit, že přestupkový zákon upravuje a definuje pouze výčet správních trestů s obecnými atributy. To, jaké správní tresty a v jakém rozsahu lze za přestupek uložit, upravují až speciální zákony. Lze nicméně shrnout, že uvedené správní tresty jsou hlavním represivním nástrojem správních orgánů, neboť je sice nutné nejprve rozhodnout o vině či nevině pachatele, avšak toto rozhodnutí na něj v osobní rovině nijak nedopadá, proto je nutné, aby správní orgány dbaly na adekvátnost správního trestu.

3.4 Komise pro projednávání přestupků

Komise pro projednávání přestupků je zvláštním orgánem obce, který ze zákona může zřídit pouze starosta obce, případně starosta městského obvodu nebo městské části statutárního města nebo starosta městské části hlavního města Prahy (Ministerstvo vnitra ČR, 2022, s. 60). Tímto zákonem je přestupkový zákon, který fungování komise upravuje v § 61.

Odst. 2 § 61 přestupkového zákona říká, že jmenování a odvolání předsedy komise a dalších jejích členů je plně v kompetenci starosty (zákon č. 250/2016 Sb.). Je nicméně nutné brát v úvahu, že předsedou komise může být jen osoba, která splňuje kvalifikační

požadavky podle § 111 téhož zákona. Konkrétně se jedná o vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu právo a právní věda, právo nebo bezpečnostně právní studia na vysoké škole v České republice; nebo zkoušku odborné způsobilosti složenou u Ministerstva vnitra České republiky či jím pověřené a zřízené státní příspěvkové organizace. Ministerstvo vnitra (2022, s. 64) v průvodci zákonem č. 250/2016 Sb. doplňuje, že obsahem zkoušky je ověření znalostí organizace a činnosti veřejné správy a právních předpisů v oblasti odpovědnosti za přestupek. Podrobnosti jsou stanoveny vyhláškou č. 172/2017 Sb., o podrobnostech obsahu a provádění zkoušky odborné způsobilosti úředních osob oprávněných k provádění úkonů státního orgánu v řízení o přestupcích a o náležitostech osvědčení o vykonání zkoušky odborné způsobilosti. Ostatní členové komise žádné požadavky na vzdělání splňovat nemusí. Odst. 3 § 61 přestupkového zákona také říká, že počet členů komise musí být lichý (zákon č. 250/2016 Sb.). Dále je nutné mít na paměti, že zřídí-li starosta komisi pro projednávání přestupků, komise projednává přestupky namísto obecního úřadu. „Výraz „namísto obecního úřadu“ znamená, že přestupky již nemůže dále vedle komise paralelně řešit též obecní úřad“ (Strakoš, 2022, s. 53).

Komise pro projednávání přestupků řeší jen ten okruh přestupků, které jí jsou starostou svěřeny, a zároveň jejich projednání komisí umožňuje právní úprava. Okruh těchto přestupků je taxativně vymezen v odst. 1 § 61 přestupkového zákona, a jsou jimi „*přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje; přestupky proti pořádku v územní samosprávě; přestupky proti veřejnému pořádku; přestupky proti občanskému soužití; přestupky proti majetku; přestupky, o nichž to stanoví jiný zákon*“ (zákon č. 250/2016 Sb.).

Pokud se týká posledně uvedené skupiny přestupků, jediným takovým zákonem je zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí Strakoš (2022, s. 53).

4 Vlastní práce

4.1 Komise pro projednávání přestupků v Královehradeckém kraji

Královehradecký kraj leží v severovýchodní části Čech a se svou rozlohou 4 759 km² zabírá 6 % rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Ke konci roku 2021 měl Královehradecký kraj přes 542 tisíc obyvatel a na jeho území je celkem 448 obcí (ČSÚ, 2023).

Osloveno bylo 36 obcí. Konkrétně jde o Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Jaroměř, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Vrchlabí, Červený Kostelec, Česká Skalice, Hostinné, Hronov, Chlumeck nad Cidlinou, Kopidlno, Lázně Běláhoř, Nechanice, Opočno, Police nad Metují, Rokytnice v Orlických horách, Smiřice, Sobotka, Svoboda nad Úpou, Teplice nad Metují, Třebechovice pod Orebem, Týniště nad Orlicí, Úpice, Vamberk, Žacléř, Borohrádek.

Z informací obdržených od oslovených měst vyplývá, že komise pro projednávání přestupků je zřízena 7 obcích (19 %), v 6 obcích (17 %) zřízena naopak není. Zbývajících 23 obcí (64 %) požadovalo za poskytnutí informací úhradu nebo neodpovědělo vůbec.

4.2 Činnost vybraných komisí

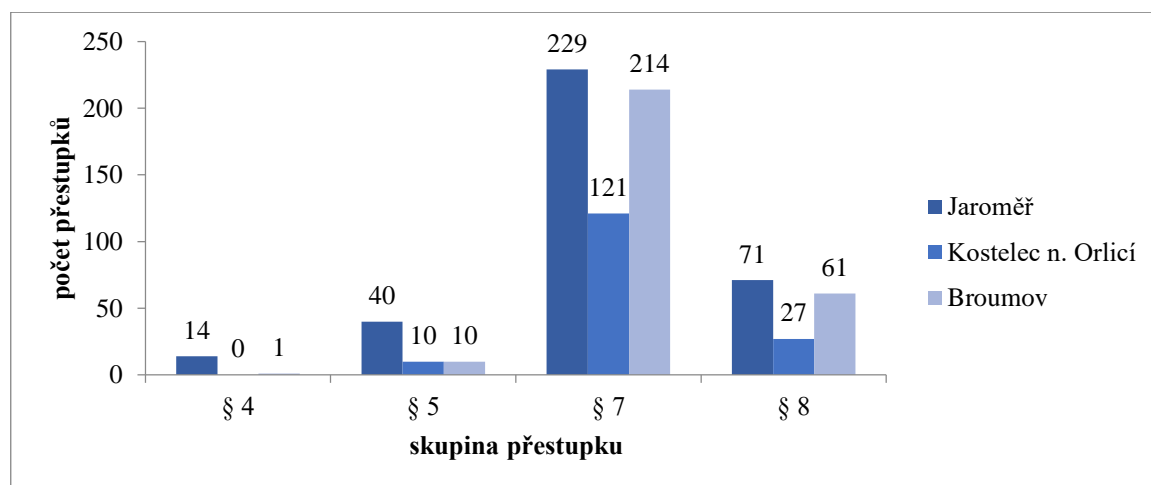
V rámci této kapitoly jsou analyzována statistická data vypovídající o činnosti komisí pro projednávání přestupků města Jaroměře, Kostelce nad Orlicí a Broumova, a to za období let 2020 – 2022. V souladu s cíli této práce se autor orientoval na čtyři skupiny přestupků – přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě coby jedna skupina přestupků, a dále pak přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Poskytnutá data bylo nezbytné nejprve utřídit a zpracovat do přehledných tabulek umožňujících relevantní srovnání. Prezentace takto získaných a utříděných dat je předmětem následujících stránek, podkladové tabulky použité pro konstrukci grafů a případné výpočty jsou součástí příloh této práce (Příloha I). Sledovanými znaky jsou počet sledovaných přestupků v jednotlivých

obcích a jednotlivých letech, věkové složení pachatelů, počet uložených pokut a podíl vybraných a uložených pokut, jakož i způsob vyřízení oznámených přestupků komisemi těchto vybraných subjektů. S využitím metody komparace takto utříděných dat je následně hodnocena efektivita těchto komisí.

4.2.1 Protiprávní jednání řešené komisemi pro projednávání přestupků

Následující grafy vypovídají o souhrnném počtu přestupků řešených trojicí sledovaných komisí v jednotlivých letech.

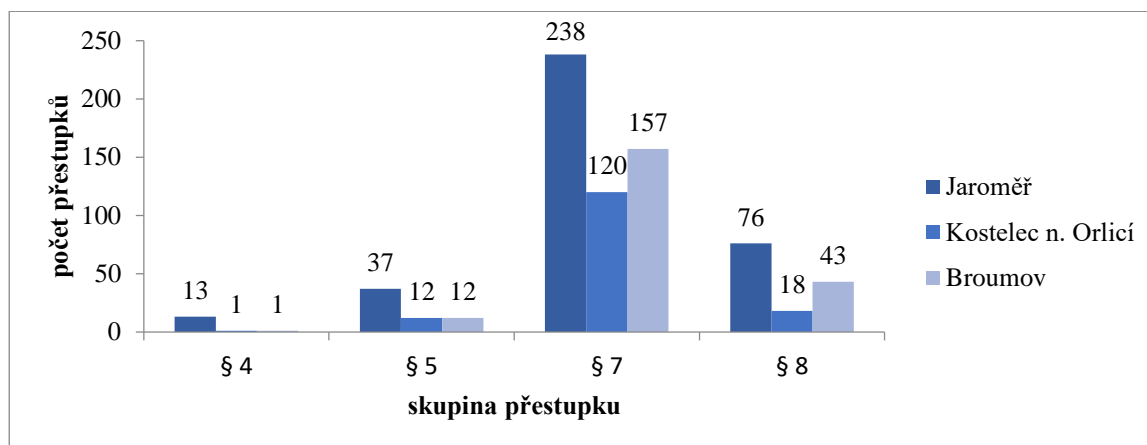
Graf č. 1: Přestupky 2020

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 1 zřetelně ilustruje, že nejčastěji řešenými přestupky KPPP byly v roce 2020 přestupky dle § 7 zákona č. 251/2016 Sb. (přestupky proti občanskému soužití), a to ve všech zkoumaných obcích. Méně často byly řešeny přestupky dle § 8 téhož zákona (tedy přestupky proti majetku) a jen minimálně přestupky dle § 4 (přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě). Komise přitom byla nejvíce vytižena v Jaroměři, nejméně pak v Kostelci nad Orlicí.

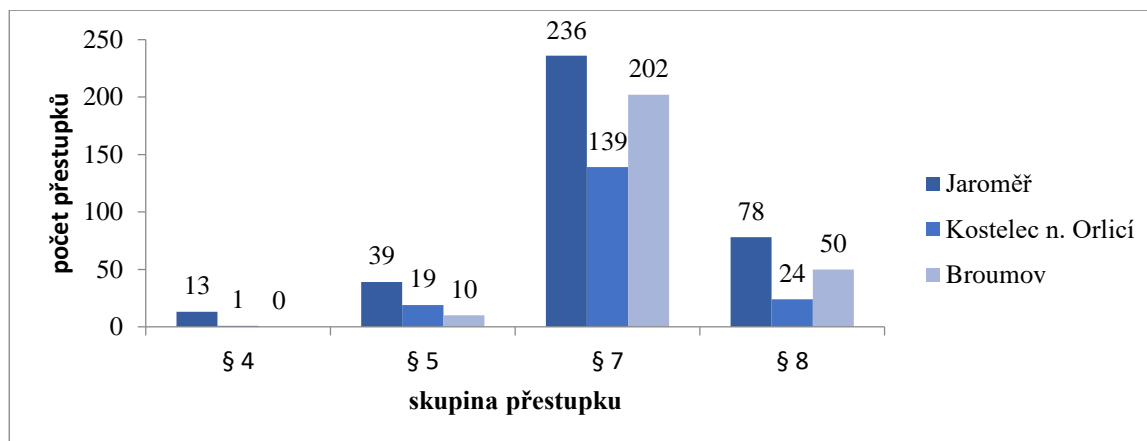
Graf č. 2: Přestupky 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Obdobné závěry lze vyvodit rovněž z grafu 2. Ten je shodný s grafem 1, avšak sleduje hodnoty zjištěné pro rok 2021. I v tomto roce řešily KPPP nejvíce přestupky proti občanskému soužití (§ 7). V Broumově pak těchto přestupků ubylo oproti předchozímu roku 27 %, v Jaroměři a Kostelci nad Orlicí bez výraznějších změn.

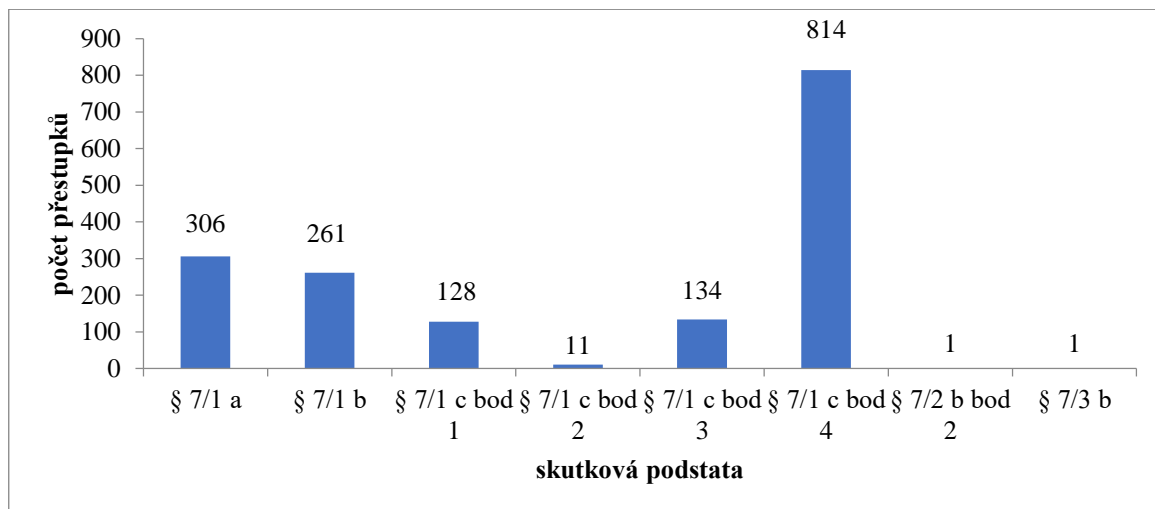
Graf č. 3: Přestupky 2022

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z grafu 3, ani v roce 2022 se skladba či množství přestupků výrazněji neměnily oproti předchozím roků. I v tomto případě bylo řešeno nejvíce přestupků proti občanskému soužití, přičemž v Broumově se počet těchto přestupků přiblížil zpět k hodnotám z roku 2020.

Graf č. 4: Přestupky proti občanskému soužití 2020 - 2022

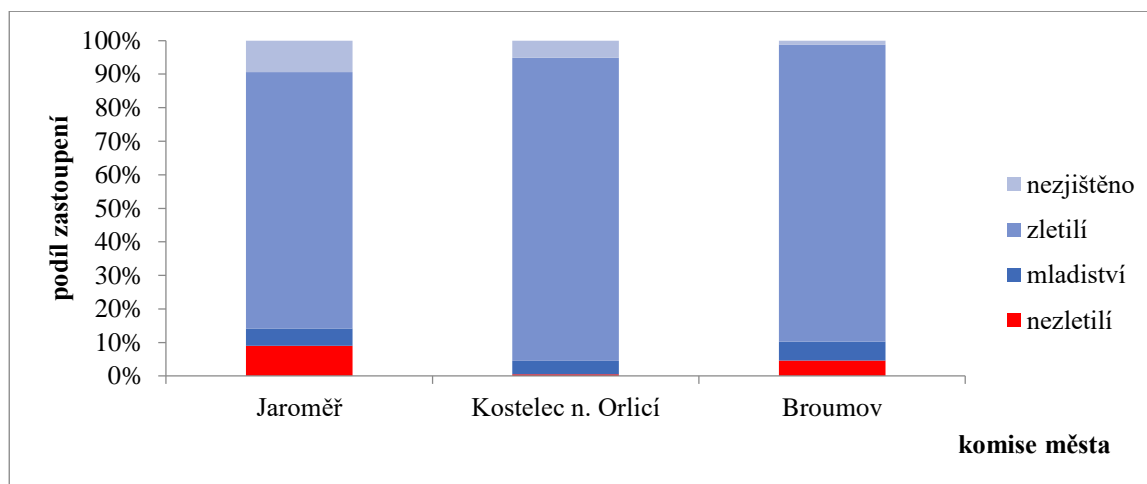
Zdroj: vlastní zpracování

Jestliže bylo zjištěno, že nejčastěji řešenými přestupky jsou přestupky proti občanskému soužití, je příhodné podrobněji rozebrat tuto skupinu přestupků. Hodnoty zanesené v grafu 4 představují souhrnný údaj za všechny tři zkoumané KPPP v letech 2020 – 2022. Zde zaujme především nejvyšší sloupec s hodnotou 814 hovořící o 814 přestupcích řešených dle § 7 odst. 1 písm. c bod 4 zákona č. 251/2016 Sb. Jedná se o „úmyslné narušení občanského soužití tím, že se pachatel vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání“. Poměrně často byly také řešeny přestupky dle § 7 odst. 1 písm. a (ubližení na cti zesměšněním či urážkou) a § 7 odst. 1 písm. b (ubližení na zdraví). Méně často pak bylo řešeno vyhrožování újmou na zdraví či přestupky schválností.

4.2.2 Věkové složení pachatelů

V rámci výzkumu bylo rovněž zjišťováno, jaké je věkové složení pachatelů přestupků oznámených sledovaným komisím pro projednávání přestupků.

Graf č. 5: Věkové složení pachatelů přestupků v letech 2020 – 2022

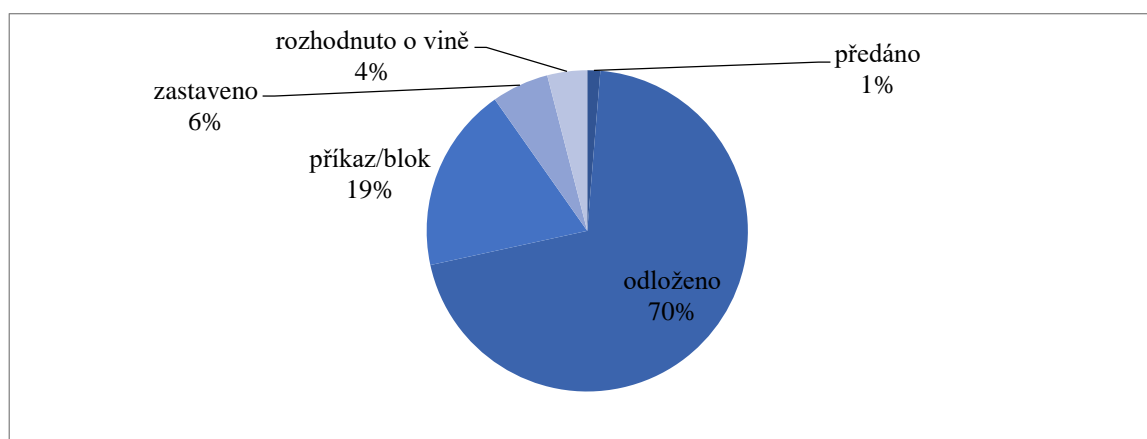
Zdroj: vlastní zpracování

Na grafu 5 zaujme zejména červeně zvýrazněné pole v případě Jaroměře, kde byl oproti zbývajícím dvěma městům zaznamenán výrazně vyšší podíl nezletilých – poměrně vysokých 9 %. V případě Broumova činí podíl nezletilých 4,5 % a v případě Kostelce nad Orlicí pouze 0,5 %. Zároveň bylo v Jaroměři evidováno také nejvíce přestupků, u nichž nebyl zjištěn pachatel (rovněž 9 %).

4.2.3 Způsob vyřízení přestupků

Následující grafy ilustrují, jakým způsobem jednotlivé komise ve sledovaném období vyřídily oznámené přestupky.

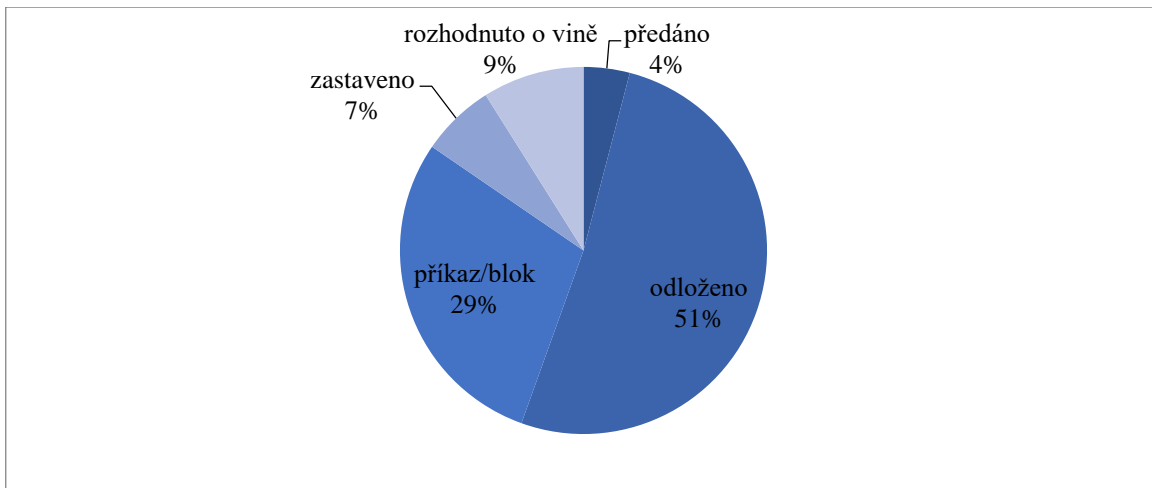
Graf č. 6: Způsob vyřízení ozn. přest. KPPP v Jaroměři (v letech 2020 - 2022)

Zdroj: vlastní zpracování

Přestupkové komisi v Jaroměři bylo ve sledovaném období oznámeno celkem 922 přestupků. Většina těchto případů byla odložena (70 %), v 19 % případů byla věc řešena ve zkráceném řízení. O vině obviněného bylo rozhodnuto ve 4 % případů, viz graf 7.

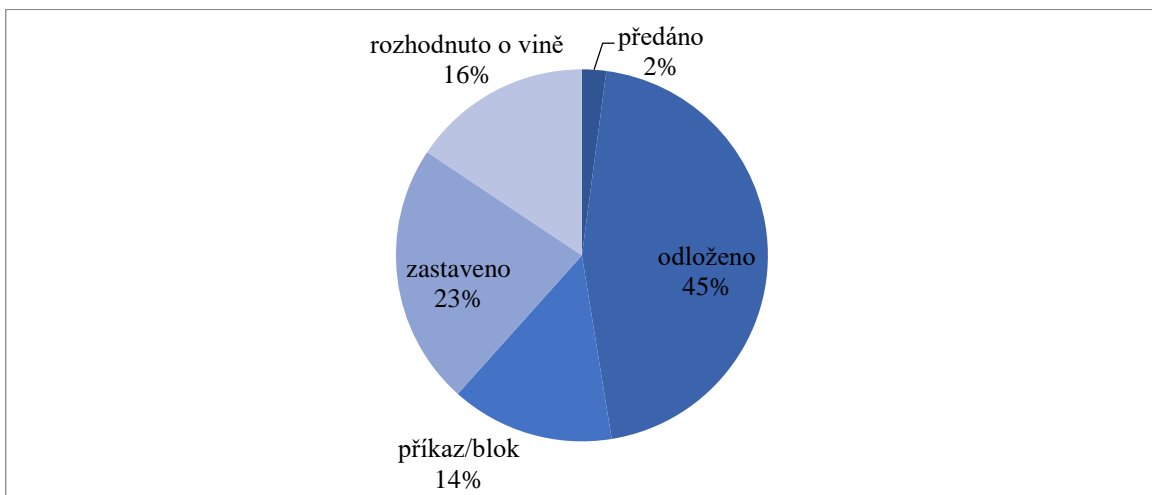
Graf č. 7: Způsob vyřízení ozn. přest. KPPP v Kostelci n. Orlicí (v l. 2020 – 2022)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8 je podobný grafu předešlému, v tomto případě jsou užita data poskytnutá pracovníky úřadu v Kostelci nad Orlicí. Oproti Jaroměři zde byl v letech 2020 – 2022 odložen menší podíl případů (51 % oproti 70 % v Jaroměři) a naopak častěji bylo rozhodnuto o vině obviněného (9 % případů oproti 4 % případů v Jaroměři). Celkem zde nicméně bylo řešeno 429 oznámení, tedy méně než polovina oproti Jaroměři.

Graf č. 8: Způsob vyřízení ozn. přest. KPPP v Broumově (v letech 2020 – 2022)

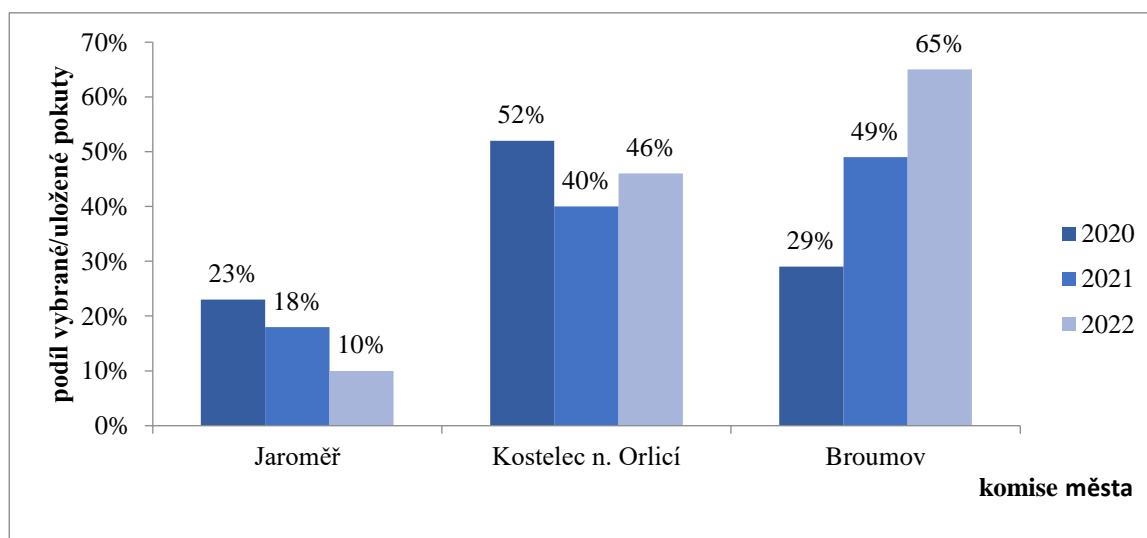
Zdroj: vlastní zpracování

Srovnáním grafu 9 s předešlými dvěma grafy lze dovést závěr, že nejméně oznámení bylo odloženo v Broumově, konkrétně jde o 45 % všech oznámených přestupků. Ve srovnání s ostatními zkoumanými subjekty zde také bylo výrazně častěji zahájeno nezkrácené řízení (téměř 40 % případů) a rozhodnuto o vině (16 %). Ve sledovaném období zde bylo oznámeno celkem 761 přestupků.

4.2.4 Přehled uložených a vymozných pokut

Autor se také zabýval otázkou, jak jsou jednotlivé KPPP úspěšné z hlediska výběru uložených pokut.

Graf č. 9: Podíl vybr. a ul. pokut jednotlivými KPPP v letech 2020 – 2022 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnoty uvedené v grafu 6 vycházejí z podkladových tabulek přiložených k této práci a byly vypočteny dle vzorce $h = \frac{Pv}{Pu} \times 100$ [%], kde h = uvedená hodnota; Pv = souhrnná výše vymozných pokut; Pu = souhrnná výše uložených pokut. Na první pohled zaujmou signifikantní rozdíly v případě všech zkoumaných subjektů. Zatímco v Kostelci nad Orlicí se KPPP daří vybírat relativně stabilní podíl uložených pokut (oscilující lehce pod hodnotou 50 %), v Jaroměři je tento podíl výrazně nižší, přičemž ve sledovaném období pravidelně klesal. Naopak v Broumově hodnota tohoto podílu každý rok stoupala.

4.2.5 Shrnutí

Analýzou dat vypovídajících o činnosti KPPP bylo zjištěno, že mezi zkoumanými skupinami přestupků zřetelně dominují přestupky proti občanskému soužití, a to ve všech zkoumaných obcích a po celé sledované období. Nejčastějšími případy přestupků proti občanskému soužití byly přestupky dle § 7 odst. 1 písm. c bod 4 zákona č. 251/2016 Sb. Jedná se o úmyslné narušení občanského soužití tím, že se pachatel vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání. Za jiné hrubé jednání je v praxi považováno vydírání, pomluvy anebo újma na zdraví, jestliže nenaplnují znaky příslušných trestných činů či jiných přestupků. Může se také jednat o drobné potyčky, házení vajec či jiných potravin na jiné osoby, užití slzného plynu s následným zásahem jiné osoby, potáhnutí za vlasy bez závažnějších zdravotních následků nebo šikanu, apod. Druhou nejpočetnější skupinou přestupků jsou přestupky proti majetku, přičemž se nejčastěji jednalo o způsobení škody krádeží nebo zničením či poškozením.

Jako hodnotná se z hlediska cílů práce jeví být také statistika poměru vybraných a uložených pokut (viz graf 6). Byly zjištěny výrazné rozdíly mezi jednotlivými zkoumanými KPPP. Zatímco v Jaroměři se nedaří vybrat ani 20 % uložených pokut a tento podíl každým rokem klesá, v Kostelci nad Orlicí se KPPP daří vybírat relativně stabilní podíl uložených pokut (oscilující lehce pod hodnotou 50 %) a v Broumově tento podíl po celé sledované období naopak rostl z počátečních 29 % v roce 2020 až k hodnotě 65 % v roce 2022. V tomto ohledu je KPPP v Jaroměři nejméně úspěšná.

Pro město Jaroměř vychází nelichotivě také výstup vycházející z komparace statistik věkového složení pachatelů pro jednotlivá města, dle kterého byl v Jaroměři zjištěn jasně nejvyšší počet nezletilých pachatelů (9 %) a stejný podíl pachatelů, u nichž se nepodařilo zjistit věk, tedy zřejmě ani totožnost. Z této statistiky vychází nejlépe Kostelec nad Orlicí, kde se nezletilí pachatelé dopouští jen 0,5 % všech spáchaných přestupků.

Statistika způsobu vyřízení přestupků oznámených KPPP rovněž vychází v neprospěch Jaroměře. Komise v Jaroměři má ze všech zkoumaných subjektů nejvíce odložených případů (70 %) a nejméně rozhodnutých řízení (4 %). V tomto ohledu nejlepších výsledků dosáhla KPPP v Broumově, kde bylo odloženo 45 % oznámených přestupků a 16 % případů skončilo rozhodnutím o vině pachatele.

S ohledem na výše uvedené lze tedy závěrem konstatovat, že jako nejméně efektivní se jeví KPPP v Jaroměři, neboť zde byl zaznamenán nejmenší podíl vybraných

pokut i rozhodnutých řízení, a naopak největší podíl odložených případů a nezjištěných pachatelů. Ve prospěch KPPP v Jaroměři je nutné zdůraznit, že KPPP zde řeší relativně více přestupků – více než dvojnásobek oproti Kostelci nad Orlicí, a přibližně o 30 % více než v Broumově. Důvody těchto rozdílů se výzkum nezabýval, mohou nicméně představovat perspektivu dalšího bádání.

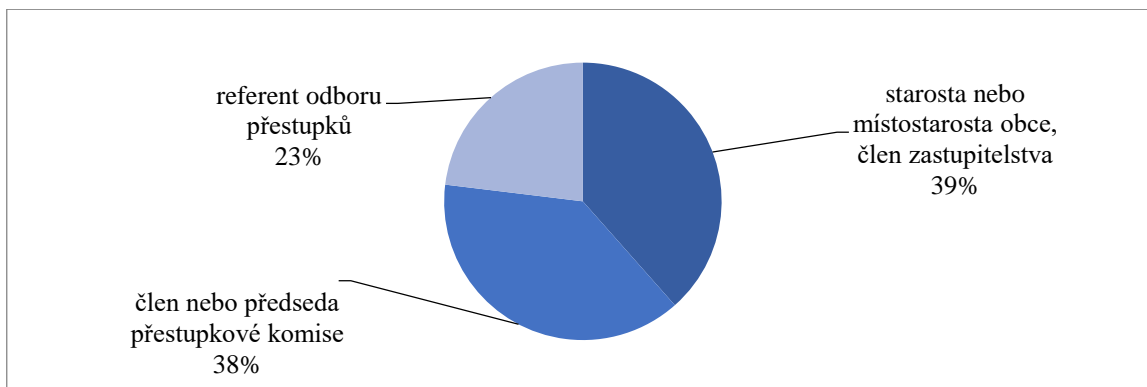
4.3 **Dotazníkové šetření**

V rámci realizovaného šetření byl užit nestandardizovaný dotazník vlastní konstrukce. Tohoto nástroje využil autor zejména proto, že žádný standardizovaný dotazník obdobného charakteru se nepodařilo dohledat. S ohledem na stanovené cíle výzkumu a formulované výzkumné otázky byl dotazník konstruován tak, aby na tyto otázky poskytl odpovědi. Úvodní částí dotazníku byl osloveným respondentům stručně představen autor výzkumu i výzkum samotný, stejně jako jeho cíle. Rovněž zde byla zdůrazněna anonymita dotazníku a apel na jeho svědomité vyplnění. Vlastní tělo dotazníku lze rozdělit do tří bloků – úvodní blok sloužící k selekci respondentů dle toho, zda v obci je KPPP zřízena či nikoli, blok pro respondenty reprezentující obce s KPPP a blok pro respondenty reprezentující obce bez KPPP.

4.3.1 **Výsledky šetření**

Smyslem tohoto kroku byla identifikace výhod a nevýhod pojících se na zřízení přestupkové komise, hodnocení jejich efektivity i efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení, to vše perspektivou starostů či místostarostů obcí nebo jiných zaměstnanců zařazených do obecního úřadu. Výstupy z dotazníkového šetření jsou na následujících stránkách zpracovány do podoby grafů a tabulek, v pořadí, v jakém na otázky odpovídali respondenti.

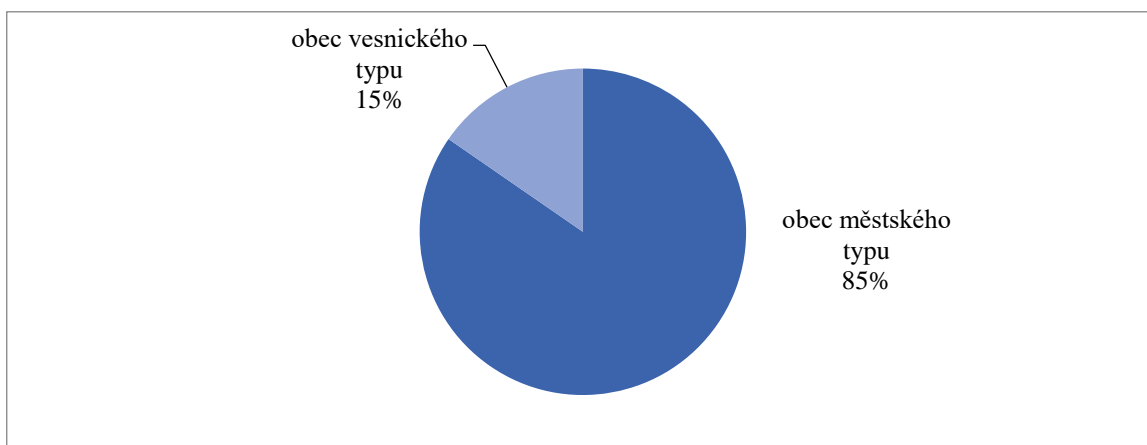
Graf č. 10: Pracovní zařazení respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

První otázkou dotazníku bylo zjišťováno, jaké je pracovní zařazení respondentů. Jednalo se o polootevřenou otázku, respondenti tedy měli možnost volby mezi předdefinovanými odpověďmi (zaznamenáno v grafu) a položkou „jiné“ s možností doplnit své zařazení. Posledně jmenované možnosti nikdo z respondentů nevyužil, a lze tedy shrnout, že mezi respondenty byli tři referenti odboru přestupků (23 %) a po pěti zástupcích zde měli shodně členové či předsedové KPPP a starostové a místostarostové obcí (příp. členové zastupitelstva).

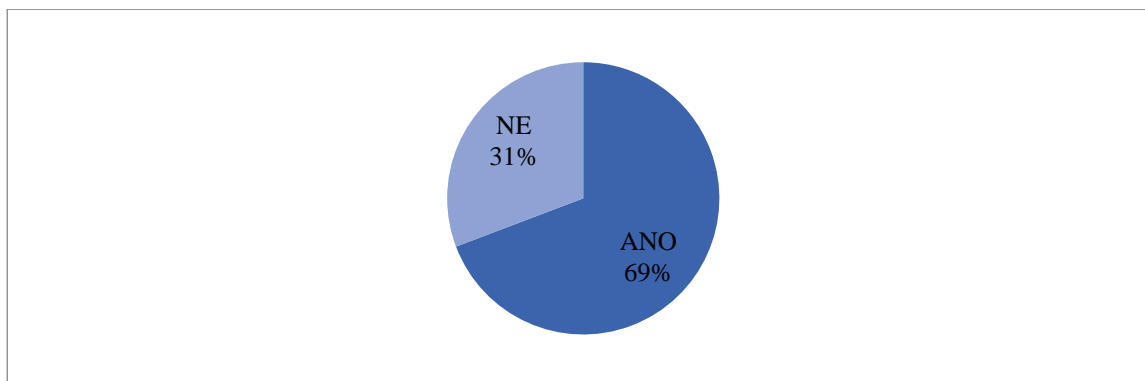
Graf č. 11: Typ obce

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu 11 vyplývá, že respondenti reprezentovali častěji obce městského typu. Ty byly pro tento účel definovány jako obce s počtem obyvatel přesahujícím hodnotu 3 000. Tyto obce zde byly zastoupeny 11 respondenty (85 % případů).

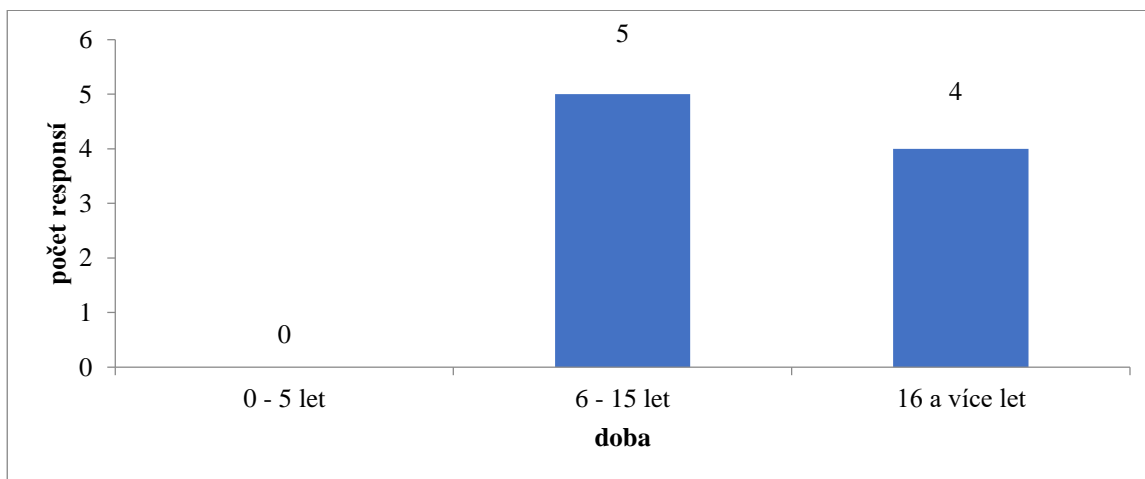
Graf č. 12: Podíl obcí, ve kterých je zřízena KPPP

Zdroj: vlastní zpracování

Třetí otázkou byli respondenti dotazováni, zda obec, kterou ve výzkumu reprezentují, má zřízenou KPPP či nikoli. Podíl jednotlivých odpovědí je zpracován v grafu 12. Více než dvě třetiny respondentů (69 %, 9 responsí) zde volilo položku „ANO“. Třetí otázka měla zároveň selektivní funkci, neboť na základě odpovědi na tuto otázku byl každé skupině respondentů položen jiný blok otázek.

Graf č. 13: Doba existence jednotlivých KPPP

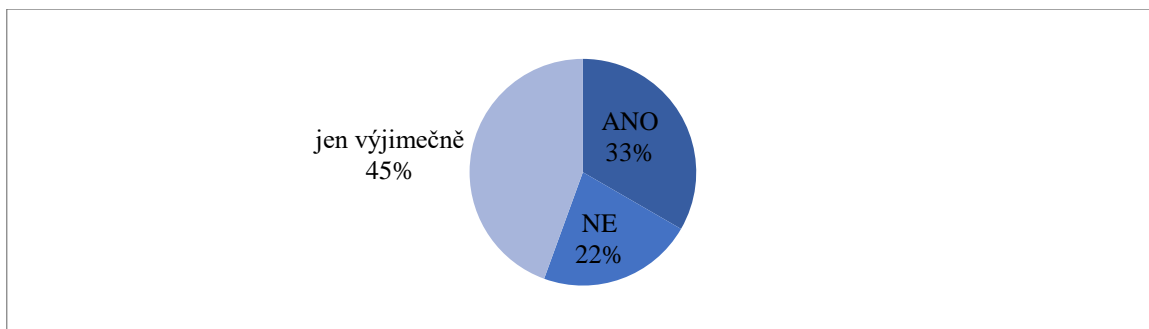

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud se týká čtvrté otázky dotazníku, respondenti zastupující obce se zřízenou KPPP zde uváděli, jak dlouho (alespoň přibližně) je v jejich obcích KPPP zřízena. Respondenti uváděli přesné hodnoty, pro lepší práci s daty byly vytvořeny tři kategorie (viz graf 13), do nichž byly tyto odpovědi zařazeny. Uspokojující je zjištění, že všichni respondenti uváděli stáří KPPP 5 a více let, ve čtyřech případech dokonce 16 a více let.

V rámci následující otázky bylo zjišťováno, z kolika členů se komise nejčastěji skládají. Všech 9 respondentů reprezentujících obce se zřízenou KPPP volilo shodně položku „3 členové“.

Graf č. 14: Podíl členů KPPP, kteří vykonávají v rámci úřadu i jinou práci

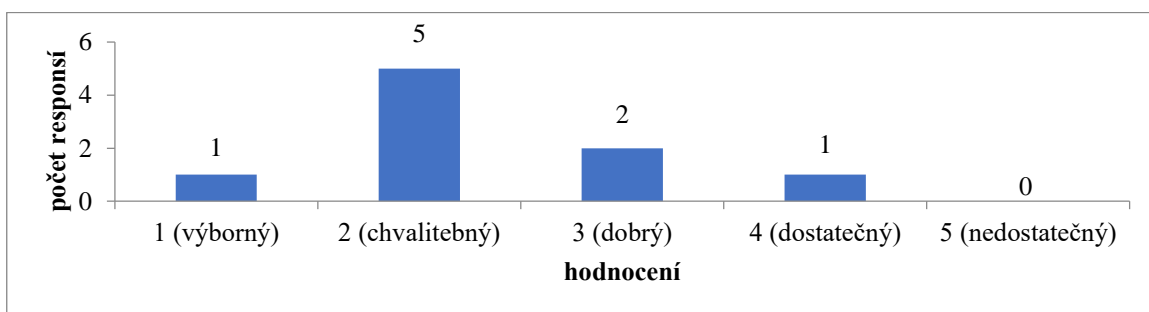

Zdroj: vlastní zpracování

Autora také zajímalo, zda členové jednotlivých KPPP dělají tuto činnost tzv. na plný úvazek, či zda se v rámci úřadu věnují i jiným činnostem. Jak vyplývá z grafu 14, položku „ANO“ (tedy vykonávám i jinou práci) v tomto případě volilo 33 % respondentů, položku „NE“ (nevykonávám jinou práci) 22 % respondentů, a zbývajících 45 % respondentů uvedlo, že tomu tak je pouze ve výjimečných případech. Jinými slovy, dvě třetiny respondentů uvedli, že činnosti spojenou s fungováním KPPP se členové těchto komisí věnují buď zcela, nebo téměř výhradně.

Respondenti zastupující obce se zřízenou KPPP byli dále vyzváni, aby efektivitu této komise ohodnotili. Pro zjednodušení zde bylo užito klasické „školní“ hodnocení, přičemž získané response jsou graficky zpracovány v grafu 15.

Graf č. 15: Hodnocení efektivit KPPP ze strany respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Starostové (příp. místostarostové či zastupitelé) a pracovníci KPPP pak sami hodnotili efektivitu KPPP, s nimiž mají nějaký vztah. Jak je patrné z grafu 15, nejčastějším hodnocením zde bylo „chvalitebně“, tedy školní „2“. Průměrné hodnocení pak vychází na 2,3. Analýza dat druhého řádu přinesla zajímavé zjištění – mezi starosty (příp. místostarosty či zastupiteli) je toto hodnocení výrazně horší (známka „3“), a naopak respondenti z řad samotných pracovníků KPPP hodnotí efektivitu své komise výrazně lépe (průměrnou známkou 1,8).

V rámci otevřené otázky byli respondenti dotazováni, v čem spatřují největší výhody KPPP. Respondenti zde tedy měli volný prostor pro odpovědi, proto bylo nutné přijaté odpovědi rozčlenit na základě společných znaků. Nejčastěji se vyskytující odpovědi jsou zaznamenány v tabulce 1.

Tabulka 1: Největší výhody zřízení KPPP (dle respondentů zastupujících obce s KPPP)

Uváděná výhoda	Počet responsí
kolektivní rozhodování	2
projednání přestupků v blízkosti bydliště občanů	2
předseda nemá trvalý pobyt v obci	1
svolání ad hoc	1
samostatnost komise	1
Zvyklost	1
prestiž pro obec	1

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi získanými odpověďmi respondentů byla coby výhoda KPPP dvakrát zmíněno „kolektivní rozhodování“ („*Rozhodování je kolektivní, nedělá to 1 člověk. Více pohledů a názorů na řešení.*“; „*kolektivní rozhodování*“) a dvakrát „projednání přestupků v blízkosti bydliště občanů“. Ostatní odpovědi byly zastoupeny vždy jen jednou, přičemž všechny získané odpovědi jsou zaznamenány v tabulce 1.

Tabulka 2: Největší úskalí zřízení KPPP (dle respondentů zastupujících obce s KPPP)

Uváděná úskalí	Počet responsí
obtížná vymahatelnost práva	2
nákladnost provozu	2
plánování komisí je složitější	2
nedostatek metodické podpory	1
starosti spojené s osobou předsedy komise	1

Zdroj: vlastní zpracování

Podobně, jako byli respondenti dotazováni na výhody KPPP, byli dotazováni také na nevýhody či úskalí fungování těchto komisí. Nejčastěji uváděnými důvody byla „obtížná vymahatelnost práva“ („*důkazní nouze u řady přestupků, nevymahatelnost pokut, časté odkládání rozhodnutí pro neprokazatelnost spáchání*“), „nákladovost provozu“ („*platíme externí osobu s právním vzděláním na pozici předsedy komise; plus náklady na zaměstnance zajišťující agendu přestupkové komise; příjem z pokut a příjem od sousedních obcí, pro které činnost komise zajišťujeme, nepokrývá celkové potřebné náklady*“) a „plánování komisí je složitější“, aniž by toto bylo blíže specifikováno.

Poslední blok otázek byl položen respondentům reprezentující obce, kde KPPP zřízena není. V rámci první otázky tohoto bloku bylo zjišťováno, zda v daných obcích byla KPPP zřízena v minulosti či nebyla zřízena vůbec – 100 % respondentů (4 response) uvedlo, že komise v minulosti nebyla zřízena vůbec. Ve třech případech tuto odpověď poskytli pracovníci odboru přestupků a jedenkrát starosta obce.

Tito čtyři respondenti dále odpovídali na otázku, zda vědí, z jakého důvodu nebyla komise zřízena. Odpovědi jsou zpracovány v tabulce 3.

Tabulka 3: Důvody nezřízení KPPP

Uváděný důvod	Počet responsí
není potřeba	1
vše funguje i bez komise	1
řešíme tyto přestupky na základě smlouvy v sousední obci	1

Zdroj: vlastní zpracování

Výstupem tabulky 3 může být pouze konstatování, že všichni zástupci obcí bez KPPP vyjadřují přesvědčení, že zřízení KPPP by obci výrazněji nepomohlo a není jí tudíž potřeba.

Tabulka 4: Výhody KPPP (dle respondentů zastupujících obce bez KPPP)

Uváděná výhoda	Počet responsí
více hlav	1
možná příjem z okolních obcí	1
o žádné nevím	1

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z tabulky 4, respondenti bez zkušeností s KPPP nebyli schopni jmenovat příliš výhod těchto komisí. Odpověď „*více hlav*“ autor svým významem přiřazuje k odpovědím respondentů zastupujících obce s KPPP hovořících o výhodách kolektivního rozhodování. Odpověď „*možná příjem z okolních obcí*“ je v rozporu s odpovědí starosty, dle kterého příjmy z činnosti komise nepokrývají náklady na její provoz (viz komentář pod tabulkou 2).

Tabulka 5: Nevýhody KPPP (dle respondentů zastupujících obce bez KPPP)

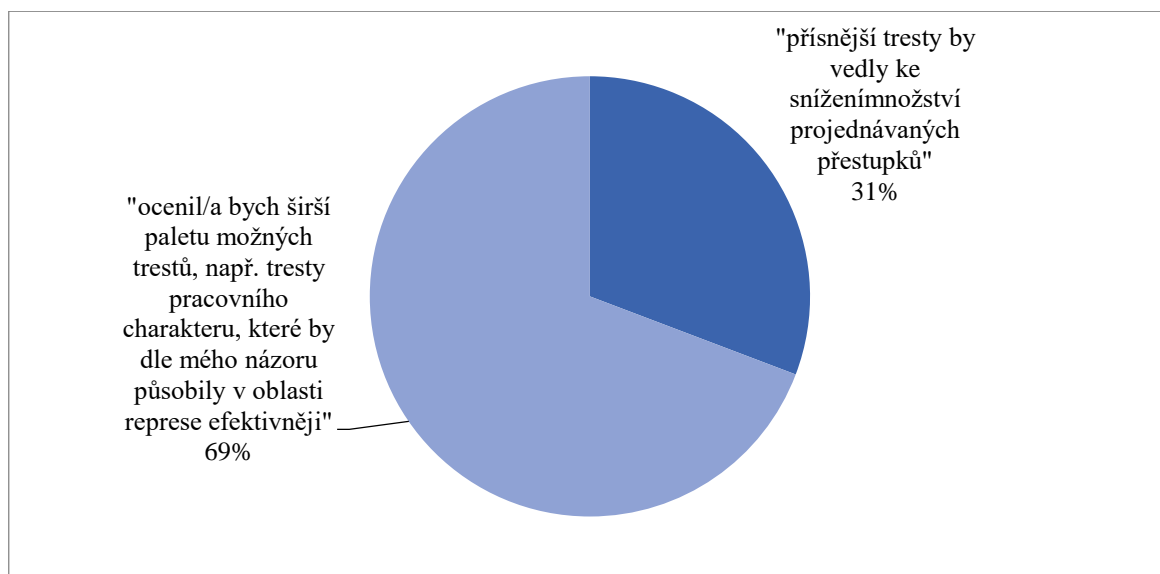
Uváděná úskalí	Počet responsí
nízká flexibilita	1
finanční náklady	1
usnášení, náročná organizace	1

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud se týká nevýhod KPPP pohledem respondentů zastupujících obce bez KPPP, byla zmíněna „*nízká flexibilita*“ či „*usnášení, náročnější organizace*“ (podobné odpovědi „*plánování komisí je složitější*“, viz tabulka 2) a opětovně také finanční náklady spojené se zřízením a provozováním KPPP.

Závěrem dotazníku byla oběma skupinám respondentů položena otázka „Jaká je dle Vašeho názoru efektivita ukládání správních trestů v přestupkovém řízení?“. Respondenti zde vybírali z několika nabídnutých výroků ten, který nejlépe vystihoval jejich názor. Získané response jsou zaznamenány v grafu 16.

Graf č. 16: Efektivita ukládání spr. trestů v přest. říz. pohledem respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Ačkoli jsou v grafu 16 zobrazeny pouze dva výroky, respondenti vedle toho měli na výběr ještě výroky „tresty jsou dostatečné a plní svůj účel ochrany společnosti“ a „některé tresty považují za příliš přísné“. Tyto položky nezískaly ani jednu responsi, lze tedy vyvodit závěr, že pracovníci přestupkové agendy (příp. jim nadřízené osoby) spatřují v otázkách efektivity ukládání správních trestů jisté rezervy. Více než dvě třetiny respondentů by preferovaly širší paletu možných trestů (tedy nikoli striktně přísnější tresty), zbývající necelá třetina by naopak v zájmu vyšší efektivity ocenila možnost ukládat tresty vyšší.

4.3.2 Shrnutí

V rámci dotazníkového šetření takřka 70 % respondentů uvedlo, že v jejich obci je KPPP zřízena. Tyto výsledky neodpovídají předpokladům autora (náročné hledání obcí se zřízenou KPPP) ani respondentky R1 (která nezná jedinou obec, kde by KPPP zřízena byla, viz dále). Uvedený nesoulad si autor vysvětluje větším zájmem o zapojení do výzkumu ze strany obcí, kde je KPPP zřízena.

Nejhodnotněji zde působí výstupy z druhého bloku dotazníku, tedy z odpovědí respondentů reprezentujících obce se zřízenou KPPP. Zde bylo zjištěno, že třetina pracovníků KPPP vykonává v rámci úřadu i další činnosti, zbývající dvě třetiny se činnosti

KPPP věnují buď zcela, nebo téměř výhradně. Tito respondenti nejčastěji hodnotili efektivitu KPPP známkou 2 (dle školní stupnice), průměrná známka pak činili 2,3. Sami pracovníci KPPP pak hodnotí efektivitu své komise průměrnou známkou 1,8, starostové obcí jakožto jejich nadřízení jsou v hodnocení o poznání přísnější – průměrné hodnocení 3, přičemž v jednom případě bylo dokonce uděleno za 4. Takové hodnocení nelze považovat za uspokojivé, lze zde tedy spatřovat určitý prostor pro zlepšení situace. Respondenti spatřují největší výhody KPPP v institutu kolektivního rozhodování, příp. v možnosti projednávat přestupky v blízkosti bydliště občanů. Pokud se týká největších úskalí a nevýhod spojených s KPPP, z relevantních odpovědí lze jmenovat nákladnost provozu KPPP a náročnější plánování její činnosti, příp. nízkou míru flexibility. Pokud se týká odpovědi „obtížná vymahatelnost práva“, autor zde nenachází spojitost s výhodami či nevýhodami KPPP, jako spíše ve vztahu k obecné právní úpravě přestupkového práva.

Respondenti reprezentující obce bez KPPP vyjadřují přesvědčení, že zřízení KPPP by obci výrazněji nepomohlo a není jí tudíž potřeba. Krom výhody kolektivního rozhodování neuvedli žádnou jinou, a podobně jako respondenti reprezentující obce s KPPP i tito uváděli více nevýhod, především v rovině organizační a finanční.

4.4 Interview

Realizovaná interview jsou charakterizována nejprve v obecné rovině a následně jsou autorem prezentovány zjištěné výstupy v podobě odpovědí na výzkumné otázky. Samotné přepisy obou rozhovorů jsou součástí příloh (Příloha III).

4.4.1 Charakteristika rozhovorů

Pro účely výzkumu byli vybráni dva respondenti, a přestože oba projevíli ochotu spolupracovat a souhlasili se záznamem interview, je nezbytné chránit jejich soukromí a dále budou označováni jako:

- respondentka R1, zaměstnankyně zařazená do obecního úřadu příslušné obce, pracující na pozici referentky odboru správních agend, oddělení přestupků,

vykonávající tuto činnost 23 let a reprezentující obec městského typu, která nemá KPPP zřízenou;

- respondent R2, vykonávající funkci starosty v obci městského typu se zřízenou KPPP, s délkou praxe podobnou s R1.

V obou případech byla interview realizována v únoru roku 2023 online prostřednictvím aplikace ZOOM se záznamem. Respondenti nebyli k rozhovorům nuceni, vše probíhalo v uvolněné, téměř přátelské atmosféře, na rozhovory byl dostatek času. Pokud jde o přepisy rozhovorů, ve snaze o maximální autentičnost nebylo do přepisů výrazněji zasahováno, proběhly pouze nejnútnejší korekce. Lze hovořit o strukturovaném rozhovoru, neboť byl veden dle předem připravené struktury, respondentům byl nicméně ponechán volný prostor pro vyjádření. Získaná primární data byla analyzována technikou otevřeného kódování, pro analýzu získaných informací bylo dále užito techniky zakotvené teorie.

4.4.2 Výstupy rozhovorů

Na následujících stránkách jsou analyzovány rozhovory s oběma respondenty, a to s ohledem na výzkumné otázky formulované v kapitole 2. V rámci analýzy rozhovorů byla užitá metoda otevřeného kódování, v rámci kterého bylo vytvořeno poměrně velké množství kódů. Ty byly následně seskupeny do několika kategorií, které byly vedle významového hlediska tvořeny i s ohledem na formulované výzkumné otázky. Významné jsou zejména kategorie „výhody a přínosy“, „nevýhody a úskalí“, „efektivita KPPP“, „efektivita ukládání správních trestů“ nebo „zlepšovací návrhy“.

V1: Jaké výhody pro obec a pro občany se pojí se zřízením komise pro projednávání přestupků, a jaké naopak nevýhody?

Pokud jde o výhody spojené se zřízením KPPP, respondentka R1 neuvedla žádný důvod hovořící ve prospěch KPPP, ba naopak zdůrazňovala, že je lepší, pokud se přestupkem zabývá jeden pracovník oddělení přestupků samostatně: „*Nic pozitivního osobně nevidím. Spíše naopak. Je lepší, když se přestupkem a přestupkovým řízením zabývá jedna osoba, která splňuje nároky na vzdělání a hlídá si celé řízení*“ (Příloha III, R1, ot. 5). R2 coby starosta obce naopak uvedl jednu konkrétní významnou výhodu – projednávání přestupků v blízkosti bydliště občanů, a dodal „*jiné výhody za roky praxe na úřadě nevidím*“ (Příloha III, R2, ot. 5).

Nevýhod či úskalí KPPP bylo jmenováno více. R1 hovoří o nízké efektivitě kolektivního rozhodování v rámci komise (Příloha III, R1, ot. 4), o těžkopádnosti a zdlouhavosti jejího rozhodování (Příloha III, R1, ot. 6), či o přísných kvalifikačních požadavcích na předsedu KPPP (Příloha III, R1, ot. 6). R2 hovoří o ekonomickém hledisku, dle kterého se existence KPPP pojí s vysokými finančními náklady především s ohledem na platy předsedy a jednotlivých členů komise: „*No a pak je tu ekonomická stránka věci, a z tohoto pohledu to také nedává úplně smysl...*“ (Příloha III, R2, ot. 6).

Je tedy patrné, že sami respondenti uvažují mnohem častěji o nevýhodách než o výhodách. Fakticky byl jmenován jediný přínos KPPP, pramenící z jisté vstřícnosti občanům.

V2: Jak hodnotí efektivitu komise pro projednávání přestupků zaměstnanci zařazení do obecního úřadu?

K otázkám efektivit KPPP se vyjádřili oba respondenti. R1 hodnotí efektivitu negativně slovy: „*Takže, vzhledem ke složitosti přestupkového řízení, časové náročnosti a hlavně množství přestupků, by bylo neefektivní, kdybychom rozhodovali kolektivně v rámci komise. Takto o konkrétním přestupku od začátku do konce rozhoduje jedna osoba. Co vím, tak i malé obce upouštějí od projednávání přestupků v rámci komisí a raději si najímají osoby, které splňují požadavky na oprávněnou úřední osobu, nebo uzavírají veřejnoprávní smlouvu na projednávání přestupku s další obcí, či městem*“ (Příloha III, R1, ot. 4). R2 hovořil o finanční (ne)efektivitě slovy „*...náklady nám určitě převyšují výnosy. I pokud se týká obcí, pro které to děláme na základě veřejnoprávní smlouvy*“ (Příloha III, R2, ot. 6).

Shrne-li se výše uvedené, k otázkám efektivit se oba dotazovaní respondenti stavěli spíše negativně, ačkoli každý z respondentů hodnotil efektivitu z jiné, sobě blízké, perspektivy.

V3: Jsou správní tresty v přestupkovém řízení dostatečné a plní dostatečně svou funkci?

Respondentům byla přímo položena otázka, jaká je podle nich efektivita ukládání správních trestů. Podle R1 je výše trestů dostatečná, chybí jí ale širší paleta trestů, kterými by bylo možno postihovat sociálně slabé, nepřizpůsobivé a recidivní osoby, neboť vůči těmto osobám jsou stávající tresty neefektivní: „*Tresty uvedené v zákoně jsou dle mého názoru dostatečné. I když nejefektivnější by bylo, kdybychom mohli ukládat třeba obdobu*

veřejně prospěšných prací. Z praxe: normální pracující člověk, který jednou za život něco spáchá, tak normálně vinu uzná, pokutu zaplatí. Recidivisté jsou většinou bez práce, berou sociální dávky a z těch peněžitý trest nevy můžeme a nic si z něho nedělají. Je jim jedno, že někde dluží, že je někdo vymáhá. Vědí, že z nich prostě nic nedostaneme. Takové lidi neodradí od páčání dalšího přestupku žádná výše peněžního trestu. A tam by se právě hodil trest pracovního charakteru“ (Příloha III, R1, ot. 7). R2 se zde shoduje s R1, když efektivitu komentuje slovy „Je to pro nás čím dál větší buzerace, třeba co se týče dokazování, přitom z těch největších lumpů si nevezmete stejně nic“ (Příloha III, R2, ot. 6), a hovoří dále o náročné vymahatelnosti práva. Podobně jako R1 přiznává, že „platí jen ti slušní“ (Příloha III, R2, ot. 9).

Jak je patrné, oba respondenti se shodují, že problematičtí jsou zejména ti pachatelé, kteří pokuty jednoduše neplatí, neboť vůči těmto osobám stávající paleta správních trestů neplní svou represivní ani výchovnou funkci.

V4: Naplňuje současná právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky svůj účel ochrany společnosti proti společensky škodlivým protiprávním činům?

Odpovědi na čtvrtou výzkumnou otázku je v případě R1 nutno hledat v odpovědích na ot. 7 a 8. R1 opět hovoří o recidivistech a nepřizpůsobivých občanech, když nejprve zdůrazňuje, že vůči „normálním, pracujícím lidem“ je stávající úprava dostatečná, zatímco vůči této skupině nikoli (Příloha III, R1, ot. 7). Ke zlepšení situace by dle R1 mohla vést širší paleta možných trestů, konkrétně zavedení veřejně prospěšných prací (Příloha III, R1, ot. 7) nebo možnost vymáhat pokuty i ze sociálních dávek bez ohledu na životní minimum (Příloha III, R1, ot. 8). O ukládání trestů veřejně prospěšných prací (byť do určitého počtu hodin) hovoří také R2, a dále pak hovoří u návrhových kaucí pro podatele návrhových přestupků: „Také často diskutujeme o tom, zda u návrhových přestupků (urážky) by podatel neměl skládat jakýsi přestupkový poplatek ve smyslu jakési vratné kauce, která by se mu vrátila v případě prokázání. Historicky, tuším v roce 2013, jsem tuto možnost diskutoval s tehdejším ministrem spravedlnosti Pospíšilem, nicméně díky pádu tehdejší vlády se věc dál neposunula“ (Příloha III, R2, ot. 8).

5 Výsledky a diskuse

V tomto oddíle jsou shrnuty výstupy z výše prezentovaného výzkumu, a to s ohledem na výzkumné otázky formulované v rámci 2. kapitoly. Následně je testována formulovaná hypotéza, vč. záznamu jednotlivých kroků.

5.1 Zodpovězení výzkumných otázek

V1: Jaké výhody pro obec a pro občany se pojí se zřízením komise pro projednávání přestupků, a jaké naopak nevýhody?

Odpovědi na první výzkumnou otázku lze čerpat zejména z realizovaných rozhovorů a částečně také z výstupů dotazníkového šetření.

V rámci výčtu výhod KPPP je třeba nejprve zmínit možnost projednávání přestupků v blízkosti bydliště občanů. To je nesporná výhoda, nicméně pouze v případě, že alternativou zřízení KPPP je uzavření veřejnoprávní smlouvy na projednávání přestupků s jinou obcí. Pokud bude jako alternativa uvažována možnost pověřit řešením přestupků referenta oddělení přestupků, který rovněž může vykonávat tuto činnost v blízkosti bydliště občanů, daný argument poněkud ztrácí na významu. Z dalších výhod, které lze považovat za relevantní, lze zmínit ještě výhodu kolektivního rozhodování. To může být nespornou výhodou pro všechny – jak pro samotné členy KPPP (například méně zodpovědnosti, na případná pochybení může upozornit jiný člen komise), tak i pro občany samotné, příp. systém jako celek (například méně procesních chyb, neboť právě rozhodování ve skupině může pomoci některá opomenutí či nedostatky eliminovat).

Častěji však respondenti hovořili o nevýhodách, především pokud jde o finanční náklady (platby externím předsedům KPPP a jejich členům), příp. o příliš vysokých nákladech ve vztahu k příjmům z této činnosti. Je nutné si uvědomit, že KPPP není subjektem, který by měl primárně vykazovat zisk. Rozpočet obcí nicméně není bezedný, zejména v době, kdy země bojuje s následky energetické krize a vysokou inflací, ekonomická hlediska proto nelze ignorovat. Dalšími uváděnými nevýhodami KPPP bylo složité plánování komisí, těžkopádnost, zdlouhavost, či nízká efektivita kolektivního rozhodování v rámci komise. Tato skutečnost zřejmě vychází z kolektivní povahy KPPP a autor přitom neshledal důvody tyto argumenty ignorovat. Rovněž se ukázalo, že některé

obce mají problém zajistit kvalifikovanou osobu na post předsedy komise, což může představovat další finanční i organizační zátěž.

Během realizovaného výzkumu bylo tedy identifikováno více nevýhod než výhod spojených se zřízením KPPP. Jedinou relevantní výhodou tedy zůstává kolektivní rozhodování komise, to je ale na druhé straně vyváženo složitějším plánováním, těžkopádností a vyššími náklady.

V2: Jak hodnotí efektivitu komise pro projednávání přestupků zaměstnanci zařazení do obecního úřadu?

Hodnocení respondentů vycházející z výsledků dotazníkového šetření lze zprůměrovat na hodnotu 2,3 dle školního hodnocení. Odhlédnuto od hodnocení samotných členů KPPP (kteří do jisté míry hodnotí své vlastní výsledky, což může evokovat jisté pochybnosti o kvalitě takového hodnocení), bude výslednou známkou 3. Ani výstupy z rozhovorů nemohou toto hodnocení výrazněji ovlivnit k lepšímu, neboť oba respondenti se k efektivitě KPPP vyjádřili spíše negativně. Udělené hodnocení tedy ani neurazí, ani nenadchne. Důvody lze nalézt v odpovědi na V1.

V3: Jsou správní tresty v přestupkovém řízení dostatečné a plní dostatečně svou funkci?

Také v otázkách efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení lze spatřovat prostor pro zlepšení. Nejedná se přitom ani tak o výše samotných trestů (pro přísnější tresty se vyslovila jen třetina respondentů dotazníkového šetření), jako spíše o jejich šíři. 69 % respondentů dotazníkového šetření by ocenilo širší paletu trestů, jako například ukládání veřejně prospěšných prací. Obdobně se vyjádřili i respondenti přizvaní k rozhovorům. Potřeba rozšířit tyto nástroje vychází především ze zkušeností s nepřizpůsobivými, neplaticími a recidivními pachateli, vůči kterým jsou stávající tresty neefektivní. Řešením mohou být již zmiňované veřejně prospěšné práce, ale částečně také vratná kauce u návrhových přestupků (viz Příloha III, R2, ot. 8). Řešení navrhované R1 (možnost zasahovat do sociálních dávek bez ohledu na životní minimum) hodnotí autor jako silně kontroverzní. Taková legislativní změna by jistě přinesla řadu kritických reakcí z řad odborné i laické veřejnosti, musela by tedy být nastavena velmi citlivě. Zákodárce by musel myslet i na rodiny pachatelů, příp. jimi vyživované osoby.

V4: Naplňuje současná právní úprava pro ukládání sankcí za přestupky svůj účel ochrany společnosti proti společensky škodlivým protiprávním činům?

Sami respondenti z řad zaměstnanců zabývajících se přestupkovou agendou se shodují, že stávající úprava neplní svůj účel dostatečně, ačkoli zde je třeba rozlišit dvě skupiny pachatelů přestupků – na pachatele schopné určité reflexe na straně jedné, a na neplatice a recidivisty na straně druhé. Autor se zde kloní k názoru prezentovanému v rámci rozhovorů oběma respondenty, dle kterého většina slušných lidí v případě spáchání přestupku dokáže uznat svou chybu, zaplatit pokutu a odnést si z celé události poučení. Problematickou je tedy druhá skupina pachatelů, kteří se vyznačují mnohdy nepochopitelnou rezistencí vůči těmto druhům trestů. Jestliže v některých případech je uhrazeno pouze 10 % vyměřených pokut (například Jaroměř, 2022, viz graf 6), nelze takový systém považovat za funkční. Některé možnosti zlepšení stávající situace navrhlí sami respondenti, konkrétně zavedení veřejně prospěšných prací jakožto alternativu peněžitého trestu, vratné kauce u návrhových přestupků, příp. kontroverznější návrh na zasahování do sociálních dávek.

5.2 Testování hypotézy

V rámci práce byla posuzována závislost četnosti páchaných přestupků ve vztahu k jednotlivým sledovaným rokům. S využitím chí kvadrát testu o nezávislosti v kontingenční tabulce byla testována hypotéza, že mezi uvedenými veličinami existuje závislost. Za tímto účelem tedy byly vytvořeny kontingenční tabulky obsahující četnosti v jednotlivých kategoriích, následně byly vytvořeny tabulky očekávaných četností za předpokladu nezávislosti a pomocí chí-kvadrát testu nezávislosti byly tyto hodnoty porovnány. Hladina významnosti zde byla stanovena na 5 %. Při rozhodování o platnosti či neplatnosti formulované hypotézy bylo použito srovnání hodnoty vypočteného testového kritéria s hodnotou kritického oboru. K výpočtům bylo užito funkcí softwaru MS Excel. Kontingenční tabulka 6 je sestavena na základě statistických dat poskytnutých obcemi Jaroměř, Kostelec nad Orlicí a Broumov zahrnujících období let 2020 – 2022, a vychází z tabulek zpracovaných v příloze této práce (Příloha I, tabulky I-III). Jednotlivé výpočetní kroky jsou zaznamenány na následující stránce.

1) Hypotézy

H1: existuje vztah mezi uvedenými veličinami.

H0: neexistuje vztah mezi uvedenými veličinami.

2) Skutečné četnosti

Tabulka 6: Skutečné četnosti

	§ 4	§ 5	§ 7	§ 8	Celkem
2020	15	60	564	159	798
2021	15	61	515	137	728
2022	14	68	577	152	811
Celkem	44	189	1656	448	2337

Zdroj: vlastní zpracování

3) Očekávané četnosti

Tabulka 7: Očekávané četnosti

	§ 4	§ 5	§ 7	§ 8	Celkem
2020	15,02	64,54	565,46	152,98	798
2021	13,71	58,88	515,86	139,56	728
2022	15,27	65,59	574,68	155,47	811
Celkem	44	189	1656	448	2337

Zdroj: vlastní zpracování

4) Testové kritérium

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}} = 1,087$$

5) Kritická hodnota

$$X_{(1-\alpha)} = 12,592$$

6) Rozhodnutí

Na hladině významnosti $\alpha=0,05$ byla zamítnuta hypotéza H1 a přijata hypotéza H0 hovořící o nezávislosti uvedených znaků, neboť vypočtená hodnota testového kritéria je nižší než kritická hodnota.

Autor při svém předpokladu vycházel ze skutečnosti, že počáteční rok sledovaného období byl také rokem, kdy Českou republiku zasáhla pandemie viru COVID-19. Ta s sebou přinesla vyhlášení nouzového stavu, řadu restriktivních opatření, a významně utlumila veškerý společenský život v zemi. To vše jsou faktory, jimž lze důvodně přisuzovat potenciál působit na množství či skladbu páchaných přestupků. Poskytnutá statistická data (viz tabulka 6, příp. tabulky I-III v přílohách této práce) nicméně tyto předpoklady nepotvrzují. Množství ani skladba páchaných přestupků se v souhrnu za všechny sledované obce v jednotlivých letech výrazněji neměnily. Předpoklad této nezávislosti vyplývá rovněž z provedení chí kvadrát testu.

6 Závěr

Pokud se týká efektivity komise pro projednávání přestupků v obecné rovině, autor se ve svém hodnocení opírá především o výstupy z výzkumu prezentovaného dříve v této práci. Starostové obcí se zřízenou komisí hodnotí efektivitu těchto komisí školní známkou „3“, tedy dobře, v jednom případě i hůře a jedenkrát naopak lépe. Respondenti přizvání k rozhovorům se rovněž vyjadřovali negativně, zejména pokud jde o otázky efektivity funkční a finanční. Respondenti byli rovněž dotazováni na výhody a nevýhody komise, přičemž druhé jmenované zřetelně převládaly. Jedinou relevantní výhodou tedy zůstává kolektivní rozhodování komise, to je ale na druhé straně vyváženo složitějším plánováním, těžkopádností a především vyššími náklady. Na základě těchto zjištění proto autor došel k závěru, že efektivitu komisí nelze hodnotit příliš kladně, neboť obci ani občanům nepřináší mnoho výhod a pojí se přitom s nezanedbatelnými náklady. V době, kdy je všeobecně diskutováno o potřebě redukce státní správy, se tento argument jeví být ještě významnější.

Výzkum se dále zabýval činností konkrétních komisí – jmenovitě komise měst Jaroměř, Kostelce nad Orlicí a Broumova. Autor v tomto případě hodnotil efektivitu na základě úspěšnosti vymozených pokut uložených v rozhodnutí příslušných komisí, a rovněž tak s ohledem na způsob vyřízení oznámených přestupků. Tato kritéria vycházela zejména z omezení dostupných dat. Z tohoto pohledu se jako nejméně efektivní se jeví komise v Jaroměři, neboť zde byl zaznamenán výrazně nejmenší podíl vybraných pokut i rozhodnutých řízení, a naopak největší podíl odložených případů a nezjištěných pachatelů.

Ani v otázce efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení za sledované přestupky nelze udělit příliš kladné hodnocení. Nejedná se přitom ani tak o výše samotných trestů (pro přísnější tresty se vyslovila jen třetina respondentů dotazníkového šetření), jako spíše o jejich šíři. Potřeba rozšířit tyto nástroje vychází především ze zkušeností s nepřizpůsobivými, neplátcími a recidivními pachateli, vůči kterým jsou stávající tresty neefektivní.

Sami respondenti z řad zaměstnanců zabývajících se přestupkovou agendou se shodují, že stávající úprava neplní svůj účel dostatečně, ačkoli zde je třeba rozlišit dvě skupiny pachatelů přestupků – na pachatele schopné určité reflexe na straně jedné, a na neplatiče a recidivisty, kteří se vyznačují mnohdy nepochopitelnou rezistencí vůči těmto druhům trestů, na straně druhé. Jestliže v některých případech je uhrazeno pouze 10 %

vyměřených pokut, nelze takový systém považovat za funkční. Některé možnosti zlepšení stávající situace navrhli sami respondenti, konkrétně zavedení veřejně prospěšných prací jakožto alternativu peněžitého trestu, vratné kauce u návrhových přestupků, příp. kontroverznější návrh na zasahování do sociálních dávek.

7 Seznam použitých zdrojů

Literatura

BOHADLO, D. 2018. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer. 674 s. ISBN 978-80-7598-052-6.

BRÁZDA, J. 2017. *Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně: praktická příručka*. Plzeň: Aleš Čeněk. 270 s. ISBN 978-80-7380-664-4.

FIALA, Zdeněk a kol. 2021. *Správní právo trestní*. 2. vyd. Praha: Leges. 308 s. ISBN 978-80-7502-531-9.

JEMELKA, L. a VETEŠNÍK, P. 2017. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích - Komentář*. Praha: C. H. Beck. 1160 s. ISBN 978-80-7400-666-1.

JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K. a BOHADLO, D. 2019. *Správní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. BECK. ISBN 978-80-7400-751-4.

KOČÍ, R. 2017. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů – podle právního stavu k 1. 7. 2017*. Praha: Leges. 269 s. ISBN 978-80-7502-207-3.

KOPECKÝ, M. 2019. *Správní právo: obecná část*. Praha: C. H. Beck. 568 s. ISBN 978-80-7400-727-9.

KUČEROVÁ, H., HROZINKOVÁ, E. 2017. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích – s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges. 832 s. ISBN 978-80-7502-211-0.

MATES, P., a kol. 2017. *Základy správního práva trestního*. 7 vyd. Praha: C. H. Beck. 272 s. ISBN 978-80-7400-680-7.

MÁRTOR, M. a GONSIOROVÁ, B. 2017. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. Praha: Leges. 272 s. ISBN 978-80-7502-200-4.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. 2022. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 3 akt. vyd. Praha: MV ČR. 118 s.

PRÁŠKOVÁ, H. 2017. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges. 448 s. ISBN 978-80-7502-221-9.

STRAKOŠ, J. a KROUPOVÁ, P. 2017. *Základy správního trestání*. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha. 104 s. ISBN 978-80-86976-39-6.

STRAKOŠ, J. 2018. *Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer. 214 s. ISBN 978-80-7598-096-0.

STRAKOŠ, J. a kol. 2022. *Vádemékum ke zkoušce odborné způsobilosti k přestupkům*. 2. dopl. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. 247 s. ISBN 978-80-7616-141-2.

Online zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2023. Charakteristika kraje. *In czso.cz* [online]. [cit. 15.3.2023]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/strucna_charakteristika_kraje

Právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení).

Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Důvodová zpráva ze dne 7. 1. 2015 k návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

8 Seznam tabulek a grafů

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Největší výhody zřízení KPPP (dle respondentů zastupujících obce s KPPP)..	40
Tabulka 2: Největší úskalí zřízení KPPP (dle respondentů zastupujících obce s KPPP)	41
Tabulka 3: Důvody nezřízení KPPP	41
Tabulka 4: Výhody KPPP (dle respondentů zastupujících obce bez KPPP).....	42
Tabulka 5: Nevýhody KPPP (dle respondentů zastupujících obce bez KPPP)	42
Tabulka 6: Skutečné četnosti	51
Tabulka 7: Očekávané četnosti	51

8.2 Seznam grafů

Graf č. 1: Přestupky 2020	29
Graf č. 2: Přestupky 2021	30
Graf č. 3: Přestupky 2022	30
Graf č. 4: Přestupky proti občanskému soužití 2020 - 2022.....	31
Graf č. 5: Věkové složení pachatelů přestupků v letech 2020 – 2022.....	32
Graf č. 6: Způsob vyřízení ozn. přest. KPPP v Jaroměři (v letech 2020 - 2022)	32
Graf č. 7: Způsob vyřízení ozn. přest. KPPP v Kostelci n. Orlicí (v l. 2020 – 2022).....	33
Graf č. 8: Způsob vyřízení ozn. přest. KPPP v Broumově (v letech 2020 – 2022).....	33
Graf č. 9: Podíl vybr. a ul. pokut jednotlivými KPPP v letech 2020 – 2022 (v %).....	34
Graf č. 10: Pracovní zařazení respondentů	37
Graf č. 11: Typ obce	37
Graf č. 12: Podíl obcí, ve kterých je zřízena KPPP	38
Graf č. 13: Doba existence jednotlivých KPPP	38
Graf č. 14: Podíl členů KPPP, kteří vykonávají v rámci úřadu i jinou práci.....	39
Graf č. 15: Hodnocení efektivit KPPP ze strany respondentů	39
Graf č. 16: Efektivita ukládání spr. trestů v přest. říz. pohledem respondentů.....	43

Přílohy

Příloha I: Podkladové tabulky pro analýzu dat

Tabulka I: Přestupky 2020

Podstata	Jaroměř	Kostelec n. Orlicí	Broumov	Celkem
§ 4 odst. 1	3	0	0	3
§ 4 odst. 2	11	0	1	12
Celkem	14	0	1	15
§ 5 odst. 1 písm. a)	15	3	2	20
§ 5 odst. 1 písm. b)	4	0	2	6
§ 5 odst. 1 písm. c)	0	3	0	3
§ 5 odst. 1 písm. d)	11	2	5	18
§ 5 odst. 1 písm. e)	6	1	1	8
§ 5 odst. 1 písm. f)	1	0	0	1
§ 5 odst. 1 písm. g)	3	0	0	3
§ 5 odst. 1 písm. h)	0	0	0	0
§ 5 odst. 1 písm. i)	0	0	0	0
§ 5 odst. 1 písm. j)	0	0	0	0
§ 5 odst. 2 písm. a)	0	0	0	0
§ 5 odst. 2 písm. c)	0	1	0	1
Celkem	40	10	10	60
§ 7 odst. 1 písm. a)	49	19	22	90
§ 7 odst. 1 písm. b)	45	26	29	100
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 1	26	8	1	35
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 2	0	0	5	5
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 3	28	9	1	38
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 4	81	59	156	296
§ 7 odst. 2 písm. b) bod 2	0	0	0	0
§ 7 odst. 3 písm. b)	0	0	0	0
Celkem	229	121	214	564
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 1	35	5	23	63
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 2	1	0	4	5
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 3	3	2	11	16
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 4	25	20	23	68
§ 8 odst. 1 písm. b)	0	0	0	0
§ 8 odst. 1 písm. c)	7	0	0	7
§ 8 odst. 2 písm. a) bod 4	0	0	0	0
§ 8 odst. 2 písm. b)	0	0	0	0
Celkem	71	27	61	159

Tabulka II: Přestupky 2021

Podstata	Jaroměř	Kostelec n. Orlicí	Broumov	Celkem
§ 4 odst. 1	5	0	0	5
§ 4 odst. 2	8	1	1	10
Celkem	13	1	1	15
§ 5 odst. 1 písm. a)	13	3	2	18
§ 5 odst. 1 písm. b)	5	0	3	8
§ 5 odst. 1 písm. c)	0	1	0	1
§ 5 odst. 1 písm. d)	13	6	4	23
§ 5 odst. 1 písm. e)	2	0	3	5
§ 5 odst. 1 písm. f)	3	1	0	4
§ 5 odst. 1 písm. g)	1	1	0	2
§ 5 odst. 1 písm. h)	0	0	0	0
§ 5 odst. 1 písm. i)	0	0	0	0
§ 5 odst. 1 písm. j)	0	0	0	0
§ 5 odst. 2 písm. a)	0	0	0	0
§ 5 odst. 2 písm. c)	0	0	0	0
Celkem	37	12	12	61
§ 7 odst. 1 písm. a)	52	27	22	101
§ 7 odst. 1 písm. b)	42	19	18	79
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 1	24	18	9	51
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 2	1	0	4	5
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 3	29	8	15	52
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 4	90	48	89	227
§ 7 odst. 2 písm. b) bod 2	0	0	0	0
§ 7 odst. 3 písm. b)	0	0	0	0
Celkem	238	120	157	515
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 1	41	4	17	62
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 2	0	2	3	5
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 3	1	3	3	7
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 4	29	9	18	56
§ 8 odst. 1 písm. b)	0	0	0	0
§ 8 odst. 1 písm. c)	5	0	2	7
§ 8 odst. 2 písm. a) bod 4	0	0	0	0
§ 8 odst. 2 písm. b)	0	0	0	0
Celkem	76	18	43	137

Tabulka III: Přestupky 2022

Podstata	Jaroměř	Kostelec n. Orlicí	Broumov	Celkem
§ 4 odst. 1	6	1	0	7
§ 4 odst. 2	7	0	0	7
Celkem	13	1	0	14
§ 5 odst. 1 písm. a)	15	3	2	20
§ 5 odst. 1 písm. b)	6	2	4	12
§ 5 odst. 1 písm. c)	0	0	0	0
§ 5 odst. 1 písm. d)	16	4	3	23
§ 5 odst. 1 písm. e)	1	1	0	2
§ 5 odst. 1 písm. f)	1	0	0	1
§ 5 odst. 1 písm. g)	0	9	0	9
§ 5 odst. 1 písm. h)	0	0	0	0
§ 5 odst. 1 písm. i)	0	0	0	0
§ 5 odst. 1 písm. j)	0	0	0	0
§ 5 odst. 2 písm. a)	0	0	1	1
§ 5 odst. 2 písm. c)	0	0	0	0
Celkem	39	19	10	68
§ 7 odst. 1 písm. a)	55	46	14	115
§ 7 odst. 1 písm. b)	41	20	21	82
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 1	22	9	11	42
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 2	0	0	1	1
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 3	27	7	10	44
§ 7 odst. 1 písm. c) bod 4	91	56	144	291
§ 7 odst. 2 písm. b) bod 2	0	0	1	1
§ 7 odst. 3 písm. b)	0	1	0	1
Celkem	236	139	202	577
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 1	40	11	14	65
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 2	0	0	1	1
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 3	3	0	7	10
§ 8 odst. 1 písm. a) bod 4	31	11	26	68
§ 8 odst. 1 písm. b)	0	0	1	1
§ 8 odst. 1 písm. c)	4	0	0	4
§ 8 odst. 2 písm. a) bod 4	0	0	1	1
§ 8 odst. 2 písm. b)	0	2	0	2
Celkem	78	24	50	152

Tabulka IV: Pachatelé – Jaroměř

	2020	2021	2022	Celkem
Nezletilí	23	31	27	81
Mladiství	18	18	10	46
Zletilí	218	210	255	683
Nezjištěno	29	28	27	84
Celkem	288	287	319	894

Tabulka V: Pachatelé – Kostelec nad Orlicí

	2020	2021	2022	Celkem
Nezletilí	0	1	0	1
Mladiství	1	5	2	8
Zletilí	56	39	83	178
Nezjištěno	8	0	2	10
Celkem	65	45	87	197

Tabulka VI: Pachatelé – Broumov

	2020	2021	2022	Celkem
Nezletilí	8	21	2	31
Mladiství	19	9	9	37
Zletilí	223	164	203	590
Nezjištěno	6	1	1	8
Celkem	256	195	215	666

Tabulka VII: Pokuty uložené KPPP – Jaroměř

	2020	2021	2022
Počet ul. Pokut	40	52	36
Výše ul. Pokut	75 700 Kč	74 800 Kč	72 100 Kč
Výše vyb. Pokut	17 500 Kč	13 300 Kč	7 400 Kč
Podíl vyb./ul.	23 %	18 %	10 %

Tabulka VIII: Pokuty uložené KPPP – Kostelec nad Orlicí

	2020	2021	2022
Počet ul. Pokut	57	42	40
Výše ul. Pokut	60 500 Kč	66 500 Kč	50 500 Kč
Výše vyb. Pokut	32 000 Kč	26 500 Kč	23 000 Kč
Podíl vyb./ul.	53 %	40 %	46 %

Tabulka IX: Pokuty uložené KPPP – Broumov

	2020	2021	2022
Počet ul. Pokut	37	19	20
Výše ul. Pokut	77 300 Kč	67 700 Kč	59 500 Kč
Výše vyb. Pokut	22 750 Kč	33 200 Kč	38 500 Kč
Podíl vyb./ul.	29 %	49 %	65 %

Tabulka X: Způsob vyřízení – Jaroměř

	2020	2021	2022	Celkem
Oznámeno	288	315	319	922
Předáno	3	5	4	12
Odloženo	204	224	220	648
Příkaz/Zkr. řízení	57	55	60	172
Zastaveno	15	18	20	53
Rozhodnuto	9	13	15	37
Podáno odvolání	1	2	0	3

Tabulka XI: Způsob vyřízení – Kostelec nad Orlicí

	2020	2021	2022	Celkem
Oznámeno	158	151	183	492
Předáno	12	6	2	20
Odloženo	80	87	86	253
Příkaz/Zkr. řízení	50	32	61	143
Zastaveno	9	13	10	32
Rozhodnuto	7	13	24	44
Podáno odvolání	0	1	2	3

Tabulka XII: Způsob vyřízení – Broumov

	2020	2021	2022	Celkem
Oznámeno	286	213	262	761
Předáno	5	2	9	16
Odloženo	125	94	126	345
Příkaz/Zkr. řízení	74	15	19	108
Zastaveno	38	64	71	173
Rozhodnuto	44	38	37	119
Podáno odvolání	5	0	0	5

Příloha II: Textový přepis použitého dotazníku

Dobrý den,

mé jméno je Matěj Holzer a jsem studentem České zemědělské univerzity, kde připravuji bakalářskou práci na téma "Komise pro projednávání přestupků v Královéhradeckém kraji". V rámci své bakalářské práce realizuji dotazníkové šetření, jehož cílem je posouzení efektivity činností vybraných komisí pro projednávání přestupků a efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení.

Prosím Vás tímto o chvilku Vašeho času při vyplňování tohoto dotazníku a zároveň apeluji na svědomité vyplnění. Dotazník je zcela anonymní.

Děkuji za spolupráci!

BLOK 1 – selekce dle KPPP

1. Jaké je Vaše pracovní zařazení?

- starosta nebo místostarosta obce, člen zastupitelstva
- člen nebo předseda přestupkové komise
- referent odboru přestupků
- jiné ...

2. Do které kategorie byste zařadil/a Vaši obec?

- obec vesnického typu (cca do 3 000 obyvatel)
- obec městského typu (nad 3 000 obyvatel)

3. Je ve Vaší obci zřízena komise pro projednávání přestupků?

- ANO
- NE

BLOK 2 – obce se zřízenou KPPP

4. Napište, kolik let (alespoň přibližně) je ve vaší obci KPPP zřízena ...

5. Z kolika členů je KPPP složena?

- 3
- 5
- 7 a více

6. Vykonávají členové KPPP v rámci úřadu i další práci?

- ANO
- NE
- jen výjimečně

7. Pokud byste měl/a hodnotit efektivitu komise pro projednávání přestupků, jaké by toto hodnocení bylo? Označte jako ve škole.

- 1 (výborný)
- 2 (chvalitebný)
- 3 (dobrý)
- 4 (dostatečný)
- 5 (nedostatečný)

8. Zkuste se na chvíli zamyslet a napište, v čem spatřujete největší výhody zřízení komise pro projednávání přestupků? ...

9. V čem naopak spatřujete největší úskalí či nevýhody? ...

10. Jaká je dle Vašeho názoru efektivita ukládání správních trestů v přestupkovém řízení? Vyberte výrok.

- "tresty jsou dostatečné a plní svůj účel ochrany společnosti"
- "přísnější tresty by vedly ke snížení množství projednávaných přestupků"
- "ocenil/a bych širší paletu možných trestů, např. tresty pracovního charakteru, které by dle mého názoru působily v oblasti represe efektivněji"
- "některé tresty považuji za příliš přísné"

BLOK 3 – obce bez KPPP

11. Byla ve Vaší obci komise pro projednávání přestupků zřízena v minulosti?

- ANO
- NE
- nevím

12. Dokážete říci, z jakého důvodu není ve Vaší obci komise pro projednávání přestupků zřízena (např. otázka efektivity, finanční či organizační náročnosti, apod.)? ...

13. Zkuste se na chvíli zamyslet a napište, v čem spatřujete největší výhody zřízení komise pro projednávání přestupků? ...

14. V čem naopak spatřujete největší úskalí či nevýhody? ...

15. Jaká je dle Vašeho názoru efektivita ukládání správních trestů v přestupkovém řízení? Vyberte výrok.

- "tresty jsou dostatečné a plní svůj účel ochrany společnosti"
- "přísnější tresty by vedly ke snížení množství projednávaných přestupků"
- "ocenil/a bych širší paletu možných trestů, např. tresty pracovního charakteru, které by dle mého názoru působily v oblasti represe efektivněji"
- "některé tresty považuji za příliš přísné"

Příloha III: Textový přepis realizovaných interview

RESPONDENT „R1“

1. Jaké je Vaše pracovní zařazení? Zabýváte se v rámci své profese pouze přestupky nebo vykonáváte i jinou činnost?

Referentka odboru správních agend, oddělení přestupků městského úřadu XX (oprávněná úřední osoba). Zabývám se výhradně přestupkovou agendou, a to již 23 let. Jelikož pracuji v rámci úřadu s rozšířenou působností a XX má uzavřeny veřejnoprávní smlouvy pro projednávání přestupků s okolními obcemi, jsme velmi vytíženi. Jako trojková obec navíc projednáváme přestupky podle zvláštních zákonů (např. Zákon o zbraních a jiné).

2. O jak velkou obec jde? Zařadila byste ji mezi obce vesnického či městského typu?

Jde o město XX, což je obec s rozšířenou působností, takzvaná trojková obec.

3. Kolik přestupků dle zákona č. 251/2016 Sb. řešíte přibližně každý rok? Jde mi zejména o přestupky proti pořádku ve státní správě a v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku.

Končím teď dvouletou mateřskou dovolenou a nemám tedy konkrétní statistické údaje posledních dvou let. Předtím jsme mívali přes 400 oznámení přestupků. Z toho nejvíce zastoupených byly určitě přestupky proti občanskému soužití.

4. Je v obci zřízena KPPP?

My neprojednáváme přestupky jako přestupková komise. Přestupková komise byla zrušena, tuším, již k roku 2004. Pro projednání přestupků je u nás zřízeno oddělení, které čítá tři zaměstnance. Každému zaměstnanci je přidělen přestupkový spis, čímž se stává oprávněnou úřední osobou pro projednání konkrétního přestupku a rozhodnutí o něm. Takže, vzhledem ke složitosti přestupového řízení, časové náročnosti a hlavně množství přestupků, by bylo neefektivní, kdybychom rozhodovali kolektivně v rámci komise. Takto o konkrétním přestupku od začátku do konce rozhoduje jedna osoba. Co vím, tak i malé obce upouštějí od projednávání přestupků v rámci komisí a raději si najímají osoby, které splňují požadavky na oprávněnou úřední osobu, nebo uzavírají veřejnoprávní smlouvu na projednávání přestupku s další obcí, či městem. Já osobně neznám žádnou obec, která by měla komisi.

5. Zkuste se na chvíli zamyslet a povězte, v čem spatřujete největší výhody zřízení komise pro projednávání přestupků?

Nic pozitivního osobně nevidím. Spíše naopak. Je lepší, když se přestupkem a přestupovým řízením zabývá jedna osoba, která splňuje nároky na vzdělání a hlídá si celé řízení.

6. V čem naopak spatřujete největší nevýhody?

Těžkopádnost, zdlouhavost. Musejí se svolávat členové komisi, kteří také vždy nemohou v daný termín přijít. V režimu oprávněné úřední osoby má odpovědnost za celé řízení od začátku do konečného rozhodnutí, a tedy podrobný přehled o přestupku, jen jedna osoba. Jednotliví členové komise by se museli před ústním jednáním sejit, s každým spisem se seznámit, dohodnout strategii vedení řízení a to by opět zabralo další čas.

Co si pamatuji, tak stejně celé řízení vedl a rozhodoval předseda komise a ostatní tam bývali tzv. do počtu, jak se říká. Navíc dřív, když se komise sešla, se projednaly třeba tři přestupky za sebou, jelikož řízení o nich bylo daleko jednodušší a rozhodnutí bylo třeba jen dvoustránkové. V dnešní době je to takové malé soudní jednání, jsou kladeny obrovské požadavky na hodnocení důkazů a běžně rozhodnutí zabere 15 – 20 stránek. Měli jsme ale i čtyřicetistránkové rozhodnutí.

Také je pro mnoho obcí složité najít takového předsedu komise, který by splňoval požadavky na oprávněnou úřední osobu. Je to obor, do kterého se moc lidí nehrne.

7. Jaká je dle Vašeho názoru efektivita ukládání správních trestů v přestupkovém řízení? Jde mi zejména o přestupky proti pořádku ve státní správě a v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku.

Tresty uvedené v zákoně jsou dle mého názoru dostatečné. I když nejefektivnější by bylo, kdybychom mohli ukládat třeba období veřejně prospěšných prací. Z praxe: normální pracující člověk, který jednou za život něco spáchá, tak normálně vinu uzná, pokutu zaplatí. Recidivisté jsou většinou bez práce, berou sociální dávky a z těch peněžitý trest nevy můžeme a nic si z něho nedělají. Je jim jedno, že někde dluží, že je někdo vymáhá. Vědí, že z nich prostě nic nedostaneme. Takové lidi neodradí od páchaní dalšího přestupku žádná výše peněžního trestu. A tam by se právě hodil trest pracovního charakteru.

8. Co by podle Vás mohlo pomoci ke zvýšení efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení?

Aby se peněžní správní tresty mohly vymáhat i ze sociálních dávek, z životního minima, i když je to asi drsné.

9. Z mého dosavadního šetření vyplynulo, že velmi často nevyberou obce ani polovinu uložených pokut. Souhlasíte s tímto závěrem? Dokážete vysvětlit, proč tomu tak je?

Ano, souhlasím. Ty nejčastější důvody už jsem asi uvedla, jde hlavně o ty recidivisty a lidi, kteří si z nějaké pokuty nic nedělají.

10. Jaká jsou největší úskalí Vaší práce?

Jsou kladeny velké nároky na vedení přestupkového řízení a zejména dokazování. Není opora v nadřízeném správním orgánu, který rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí a ten ruší rozhodnutí z nesmyslných, někdy až absurdních důvodů, jen aby se vyhnul odpovědnosti. Je to pak takový pocit marnosti z odvedené práce.

11. Jaká je Vaše kritická událost v rámci Vaší kariéry? Může se jednat o pozitivní i negativní událost, silný zážitek, který Vás profesně nějak ovlivnil?

Kritická přímo nevím, běžně si na nás obvinění stěžují všude možně, když nerozhodneme podle jejich představ, ale na to jsme zvyklí. Milé a úsměvné bylo, že nějaký čas po skončení řízení mezi znesvářenými sousedy, se tito sousedé za mnou společně dostavili, řekli mi, že děkují, že se díky mně usmířili a uvědomili si, jak se k sobě zbytečně ošklivě chovali. Ale to se mi stalo za moji kariéru jen jednou!

RESPONDENT „R2“

1. Jaké je Vaše pracovní zařazení? Zabýváte se v rámci své profese pouze přestupky nebo vykonáváte i jinou činnost?

Jsem starosta YY a právník ZZ, mimo jiné se zabývám i touto problematikou.

2. O jak velkou obec jde? Zařadila byste ji mezi obce vesnického či městského typu?

Jde o město ZZ, takže obec městského typu.

3. Kolik přestupků dle zákona č. 251/2016 Sb. řešíte přibližně každý rok? Jde mi zejména o přestupky proti pořádku ve státní správě a v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku.

Na to Vám v tuhle chvíli nedokážu odpovědět. Musel bych to hledat, ale jsou to stovky případů. Tam jde také o to, že my tu činnost neděláme jen pro YY, ale i pro okolní obce.

4. Je v obci zřízena KPPP?

Ano, to už bude minimálně 20 let.

5. Zkuste se na chvíli zamyslet a povězte, v čem spatřujete největší výhody zřízení komise pro projednávání přestupků?

Nespornou výhodou je projednávání přestupků v blízkosti bydliště občanů, teda ve srovnání se situací, kdy to pro obec zařizuje někdo zvenčí. Jiné výhody za roky praxe na úřadě nevidím, a to jsem na úřadě od roku 199X.

6. V čem naopak spatřujete největší nevýhody?

Ani tak nejde o tu komisi jako o tu vymahatelnost práva obecně. Je to pro nás čím dál větší buzerace, třeba co se týče dokazování, přitom z těch největších lumpů si nevezmete stejně nic. No a pak je tu ekonomická stránka věci, všechny ty lidi zaplatit, a z tohoto pohledu to také nedává úplně smysl, náklady nám určitě převyšují výnosy. I pokud se týká obcí, pro které to děláme na základě veřejnoprávní smlouvy.

7. Jaká je dle Vašeho názoru efektivita ukládání správních trestů v přestupkovém řízení? Jde mi zejména o přestupky proti pořádku ve státní správě a v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku.

Viz předchozí otázka.

8. Co by podle Vás mohlo pomoci ke zvýšení efektivity ukládání správních trestů v přestupkovém řízení?

V praxi by jistě pomohlo, pokud by komise mohla ukládat tresty veřejně prospěšných prací. Do určitého množství hodin, nad tento rámeček by již o věci rozhodoval soud. Také často diskutujeme o tom, zda u návrhových přestupků (urážky) by podatel neměl skládat jakýsi přestupkový poplatek ve smyslu jakési vratné kauce, která by se mu vrátila v případě prokázání. Historicky, tuším v roce 2013, jsem tuto možnost diskutoval s tehdejším ministrem spravedlnosti Pospíšilem, nicméně díky pádu tehdejší vlády se věc dál neposunula.

9. Z mého dosavadního šetření vyplynulo, že velmi často nevyberou obce ani polovinu uložených pokut. Souhlasíte s tímto závěrem? Dokážete vysvětlit, proč tomu tak je?

Platí jen ti slušní. U těch, kteří by potřebovali trestat nejvíc, tam mám pocit, že jsme trestáni spíš my. Ale ono na ně většinou taky dojde.